

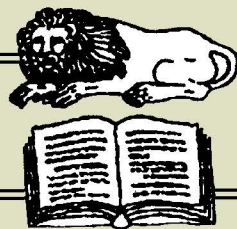
---

---

# Jeromos füzetek

---

---



*Krisztus feltámadt!*



---

---

**115. szám**

**Húsvét**

---

---

**Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat**

Budapest, 2019

---

---

---

---

## Jeromos füzetek 115. szám

Jézus sírja (National Geographic)	címlap
Feltámadt! (Új Szó, Szlovákia)	1
A Szent Sír Bazilika (Tarjányi Béla)	4
„Ne vigy minket kísértésbe” (Kocsis Imre)	15
Cirenei Simon, a szenvedéstörténet egyik szereplője (Gyürki L.)	21
„Élő Ige” <i>Bibliaiskola (Vágvölgyi Éva)</i>	29
A Szent Sír felnyitása	38
Bibliai archeológia	42
Társulatunk életéből	44
Ajánlatunk	Borító

---

### J e r o m o s f ü z e t e k

Az első magyar szentírástudományi folyóirat  
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –  
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

**Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat**

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig. Tel.: 332-22-60

Email: [jeromos@biblia-tarsulat.hu](mailto:jeromos@biblia-tarsulat.hu)

Honlap: [www.biblia-tarsulat.hu](http://www.biblia-tarsulat.hu)

A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,  
+Székely István, Tarjányi Béla,  
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla



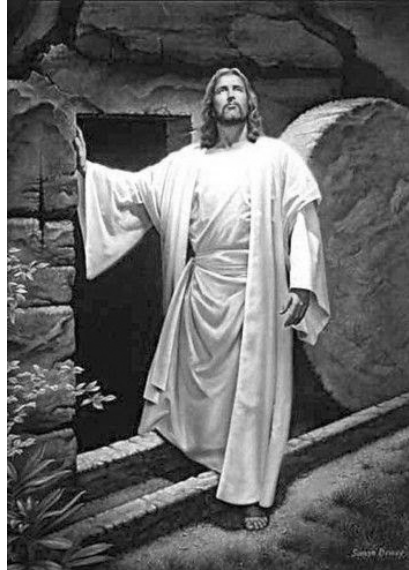
Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

---

---

## **Feltámadt!**

Az emberiség történetében az egyik legnagyobb ellentmondás az a tény, hogy a földkerekség sok milliónyi sírhelye közül a leghíresebb éppen az, amelyik... üres! Ennek ellenére emberek százai és ezrei keresik fel szent áhítattal nap mint nap, hogy átadják magukat hangulatának. Itt feküdt Isten Fiának holtteste, s ami a legfontosabb, itt történt meg a feltámadás. Szóval ez az a hely, melyből a történelem árad, de amely a jelenkort is érinti: a keresztények



ugyanis vallják, hogy Jézus feltámadása a jelenkori kereszténység életető forrása. A Szent Sír – ahogy e helyet nevezik – Jeruzsálem északi részén, egy azonos nevű bazilika nyugati szárnyában található. Zajos üzletsora a régi Jeruzsálemnek, ahonnan beléphet ide az ember.

Már a hatodik századtól tömegjelenségnek számít az ide való zarándoklat. Szeptembertől márciusig tízezrek indultak a Szentföldre a sivatagon át, s még többen hajókkal, hogy felkeressék a kereszténység leghölgényebb helyét: Isten Fiának sírját.

De vajon honnan tudták ezek a vándorok, hogy éppen ez az a sír a régi jeruzsálemi sáncfalak mögött, hogy ez azonos a hellyel, hol Krisztus a halál felett aratott győzelmet? Hisz a rómaiak már 70-ben a földdel tették egyenlővé a Golgotát és környékét, s 135-ben Hadrianus császár tüntetőleg éppen ezen a helyen építtette meg Aphrodité templomát. Akkor úgy tetszett, hogy a Sír eredeti helye végérvényesen odaveszett. Pedig éppen ezen pogány szentély őrizte és jelezte

Jézus sírjának pontos helyét a pogány keresztényüldözések három évszázada során! A történetíró Euszebiosz (283–371) jegyezte fel, hogy a sír keresése során ezt a római szentélyt lebontották, és alatta találták meg Jézus sziklába vájt sírját.

Amikor 313-ban Konstantin császár a kereszténységet kezdte támogatni, elhatározta, hogy impozáns templomot építtet Jézus sírja fölé. Az ásatások legizgalmasabb pillanatairól, amikor a pogány szentély alatt megtalálták a sírt, Euszebiosz ezt írja: „És akkor, minden remény ellenére felbukkant a megváltó feltámadás legtiszteletreméltóbb, legszentebb tanúbizonysága.” Tanúbizonyságnak Euszebiosz Krisztus üres sírját nevezi. Hogyan tudták mégis, hogy valóban ez az a hely, ahová a halott Messiást fektették?

A sír, melyet Konstantin császár emberei tártak fel, hajszálpontosan megfelelt az evangélisták által leírtaknak. János apostol híradása szerint „Azon a helyen, ahol felfeszítették őt, volt egy kert, és a kertben egy új sírbolt, amelyben még senki sem feküdt” (Jn 19,41). És valóban, a feltárt hely is használatlan sírt mutatott, nem volt benne „csontház”, ahová akkoriban az elhunytak kiszáradt csontjait helyezték. Másodsorban a sírhely nem vájt, hanem pados típusú volt. Ez a két temetkezési forma létezett ugyanis az idő tájt. A vájt sír tulajdonképpen egy üreg volt, merőlegesen kimélyítve a sziklafalban. A pados sír meg egy kő fekhely a fal mentén. János evangéliumának 20. fejezetében arról ad hírt, hogy Mária, aki „behajolt a sírboltba, két angyalt látott fehér ruhában ülni, az egyiket fejtől, a másikat lábtól, ahol Jézus teste feküdt.” (Jn 20,12) Fejtől és lábtól csak akkor ülhettek az angyalok, ha pados temetkezési helyről volt szó, pontosan olyanról, mint amelyet a feltárás során találtak. Harmadszor pedig a felfedezett kő fekhely fekvése is megfelelt a bibliai leírásnak. Ezzel kapcsolatban Márk mondja el, hogy amikor az asszonyok beléptek a sírboltba, „jobb kéz felől egy ifjút láttak ülni hosszú fehér ruhába öltözve” (Mk 16,5). És valóban, a feltárt sírboltban tényleg jobb kéz felől volt a holtnak kialakított nyughely! Ha tehát összegezzük, hogy az, amit Konstantin emberei találtak, egy használatlan jobb oldali kőpados sírbolt volt, egyike a keveseknek azon a környéken, s minden valószínűséggel az egyetlen, amelybe valóban nem temettek

még senkit, nos tehát, ez esetben a sírhely azonosságának valószínűsége az ésszerű kétkedést is felülmúlja.

Lehet, hogy éppen ezért akarták a mohamedánok mindenáron megsemmisíteni. 1009-ben Hakim Biamrillah egyiptomi kalifa parancsba adta, hogy Isten sírjának templomát teljes mértékben meg

kell semmisíteni, ami a legszentebb hely teljes megsemmisülését jelentette. Ademar Benedekrendi szerzetes jegyezte fel, hogy a sírhely lebontásához 1010. szeptember 10-én fogtak hozzá. A korabeli krónikás, Rodulf szerint a legnagyobb nehézséget az a kőlap okozta, melyen a keresztről levett



**Korabeli sír Jeruzsálemben**

Jézus teste pihent. Azt írja: „A kőpadot megpróbálták fejszékkel szétverni, de nem sikerült nekik.”

Úgy tűnik, bár nagy erőfeszítések árán, a Sírt nagy részben mégiscsak sikerült lebontani. Ami sokkal fontosabb viszont, hogy nem sikerült megkérdőjelezni, megsemmisíteni a Feltámadás gondolatát, bárha már a farizeusok minden erejükkel azon munkálkodtak. Ez a magyarázata annak, hogy miért üres a világ leghíresebb sírja: mert az, aki holtan feküdt benne, él, itt és most él. Az üres sírbolt azok megtelt szívét idézi, akik hittek Jézusban, mint az új élet forrásában.

Mikor 2000. március 26-án Szent II. János Pál pápa Jézus sírjának kőpadja elé járult, letérdelt, s áhítattal megcsókolta. S éppen erről a szent helyről szólította fel a világ hívő embereit, hogy adják hírül az üres sírbolt üzenetét: „Erről a helyről, ahol az asszonyok és az apostolok elsőként értesültek a feltámadásról, biztatom az egyház valamennyi tagját: újítsátok meg engedelmességetek az Úr akarata előtt, hogy viszitek az evangéliumot egészen a világ végéig!”

Forrás: Új Szó (szlovákiai magyar napilap)

<https://ujsozso.com/panorama/a-vilag-leghiresebb-sirhelye>

## A Szent Sír Bazilika

A Bar-Kochba-felkelés után Hadrianus császár (76-138) halálbüntetés terhe alatt kitiltotta a zsidókat a városból, és a várost *Aelia Capitolina*-nak nevezte át. A templomhegyen Jupiternek emelt templomot, a Jézus egykori sírja fölé pedig Afrodité szentélyét, hogy megakadályozza a szent sír tiszteletét.

De a keresztény szent hely emléke és tisztelete fennmaradt. Kr.u. 325-ben Szent Ilona, a régészek védőszentje, felkutatta Jézus keresztre feszítésének és a feltámadásának helyszínét. Az ott élők irányították őt el a Hadrianus-féle Afrodité szentélyhez, amely Jézus sírja fölé épült. Vercelli Szent Euszebiosz (283–371) szerint a római szentélyt lebontották, és alatta megtalálták a sziklába vájt sírt. Nagy Konstantin ezután megbízást adott, hogy építsenek templomot azon a helyen.

**A konstantini épület** – Az első templomot I. (Nagy) Konstantin császár (Kr.u. 306-337) építtette Jeruzsálemben, mely város a zsidó háború óta az Aelia Capitolina nevet viselte. Konstantin császár Makariosztól, Jeruzsálem akkori püspökétől azt kérte, hogy „az összes szükséges dolgokat úgy készítse elő, hogy a bazilika ne csak a többi bazilikáknál legyen szebb, hanem olyan ékes legyen, hogy az összes városok legkiválóbb épületei is mind maradjanak el mögötte.” (Vita Const. III. 31-33.) A sír építész, Zenóbiusz tervei szerint az első épület hatalmas, 3 részből álló épületkomplexum volt.

**1. A bazilika.** A szent helyen emelt építmények egyike az az öthajtós bazilika volt, melyet az Úr szenvedése emlékére szenteltek fel. Euszebiosz szerint: „A szent barlangtól Keletre állt a bazilika, ez a mindenképpen csodálatos épület. Kimondhatatlanul magas, széles és hosszú. Belsejét különböző színű márványlapokkal burkolták... A mennyezet belül kazettás, s mert arannyal van borítva, az egész bazilika belsejét ragyogóvá teszi... Mennyezetüket szintén arannyal borították be. A keleti oldalon három, jól elhelyezett kapu fogadja az érkező tömeget. A kapukkal szemben, a templom másik végében állt az egész épület központja, az apszis. Az apostolok számának megfelelően tizenkét oszlop vette körül, az oszlopfőket hatalmas cratérnak (borvegyítő edény) képezték ki ezüstből. Ezzel adta a császár Istennek a legszebb fogadalmi ajándékot.” (Vita Const. III. 36.)

A belső oszlopkör átmérője 19,6 m, a nagy, félkörös apszisé 33,7 méter volt. A kupolának (mint a róm. Pantheonnak) „nyitott szeme” volt, azaz felül kör alakú nyílást hagytak rajta. Ez biztosította a világgosságot; a rajta behulló esőt a padlózatba süllyesztett víznyelők juttatták az északi oldalánál lévő ciszternába. – Quaresmius OFM gvardián (1626) szerint a régi kupola kúpalakú, fából készült, felül nyitott volt, s a nagy, kör alakú nyíláson keresztül kapta világítását a templom.

2. *A belső udvar a Golgota dombjával* a Martürionhoz csatlakozott, négyszögletes volt, oszlopcsarnokkal övezve. Euszébiosz szerint: „A császárnak gondja volt rá, hogy ezt a nagy, szabad ég alatt álló teret széppé tegye. Csillogó kövekkel kövezette ki, s három oldalról nagy oszlopcsarnokkal vették körül” (III. 35).

A bordói zarándok rövid leírása (Kr.u. 333), aki Aelia Capitolina-i barangolásai közben pontosan megjelöli a „monticulus Golgota”, a Golgota-domb helyét, nem hagy semmi kétséget. Jeruzsálemi Szt. Cirill 12 évvel a konstantini bazilika fölszentelése után prédikált a szikláról, melyben az Úr keresztje állt; hallgatói közül sokan éltek már az építkezés idejében, és szemtanúi voltak a falak emelkedésének: „Az Urat megfeszítették. Erre tanúk vannak, akik szólnak hozzád. Látod a Golgota helyét (itt a hallgatóság felkiáltott) ... Úgy kiáltotok, mint akik helyeslik, amit mondok! Vigyázzatok rá, hogy az üldözésben meg ne tagadjátok!” – Theodóziusz (Kr.u. 530) a „hegy lábánál” látta az oltárt, amely ezen a dombon állt.

A Martürion építésekor a Golgota szikláját elkülönítették a környezetétől, s így mind a 4 oldalán lefaragott, kb. 5 m magas sziklatömb lett belőle, amely a templom belső terének délnyugati sarkában állt. (Ma a Golgota sziklája kb. 4,5 m-re magasodik a Szent Sír bazilika padlószintje fölé.) Modestus (Kr.u. 626) szerint ezt a sziklát falal vették körül, és egy kétszintes kápolnát építettek rá.

3. *Anasztaszisz – Jézus sírkápolnája.* A császár a sírbarlangot az egész épület szívének tekintette, s úgy is díszítette fel. Az építésszeknek két feladatot kellett megoldaniuk: a szent hely tiszteletben tartása mellett az Anastaszisz építésére alkalmassá kellett tenniük a meglehetősen egyenetlen terepet. Ezért először a Krisztus sírját magába záró sziklát faragták körül, majd a sír bejáratával egy magassá-

gúra egyengették az egész környéket. A szikla faragásában nagyon nehéz feladatot oldottak meg: az északnyugati lejtésű szikla felszínét az építők először vízszintesre faragták, és az így nyert sík területre állították a sírkápolnát. Főleg az északi és a nyugati részen kellett lépcsőzetesen lebontani a sziklát. A szikla fejtésének vonala pontosan követi a köralakú Anasztaszisz külső falának görbületét. A hat méterrel magasabb sziklafalhoz melléképületek csatlakoztak.

Az Anasztaszisz alakját részben a klasszikus mauzóleum-forma határozta meg, amint ezt az ugyanekkor Rómában épült Constantia-mauzóleum mutatja.

**II. A Modesztusz-féle bazilika** – Jeruzsálemet 614-ben a perzsák elfoglalták. II. Chosroesz csapatai a szent hely építményeit is fölgújtották, és kifosztották az Anasztaszisz. A Szent Kereszt-ereklyét magában foglaló fogadalmi keresztet Zakariás pátriárkával és egy se-reg fogollyal együtt magukkal hurcolták Perzsiába. A Szent Kereszt ereklyét Hérakliosz császár 628-ban nagy diadalmenetben visszahozta Jeruzsálembe.

Zakariás pátriárka még fogságban volt, amikor Modesztusz apát, a betlehemi Theodóziosz kolostor apátja megkezdte az újjáépítést, de csak részleteket építettek újra a meglévő alapokra, az eredetinel sokkal szerényebb formában.

A Konstantin-féle épületegyüttes nyugati végét eredetileg az Anasztaszisz félkörös építménye zárta le. Modesztusz ebből teljes kör alakú templomot alakított ki. Golgota szikláját körülfalazták, és két kápolnát alakítottak ki rajta. A felső kápolnában, azon a helyen, ahol a keresztfát a sziklába ékelték, nagy ezüstkeresztet állítottak, föléje vaskoronára sok lámpát függesztettek. Az alsó kápolnában, a sziklába vágott apszisba oltárt állítottak, ez lett az ún. *Ádám-kápolna*. Ehhez járult még legalább egy kápolna a Szűzanya tiszteletére, egy baptisztérium, s még egy kicsi kápolna, melyet a szenvedés misztériumának szenteltek.

**Muszlim uralom** – A perzsák elleni háborúban kimerült Bizánci Birodalom nem volt képes ellenállni a 633-ban meginduló arab offenzívának. A Jarmúki csata után az arabok rövidesen körülfalazták Jeruzsálemet. A város erős bizánci védműveivel az ostromtechnikában járatlan muszlim harcosok nem boldogultak, de a hosszú, több mint egyéves blokád következtében a város készletei teljesen

---



egyéves blokád következtében a város készletei teljesen kimerültek, így Szophróniosz pátriárka kénytelen volt tárgyalásokat kezdeni az ostromlókkal a megadásról. A megegyezés után 638 február elején vonult be I. Omár kalifa csapatai élén a városba. A keresztény lakosság szabad elvonulást kapott, ténylegesen azonban nem sokan távoztak.

Az ez után következő, egészen a keresztes háborúkig Jeruzsálem muszlim uralom alatt maradt. Az egységes Iszlám Kalifátus felbomlása 756 után a várost különféle muszlim dinasztiák, szunniták és síiták váltakozva birtokolták.

979-ben a síita fátimidák véres hadjáratban hódították meg Jeruzsálemet. A hadjáratban nemcsak a muszlim harcosok, hanem a keresztény és zsidó lakosság is nagy veszteséget szenvedett. Sok templomot és zsinagógát felgyújtottak, templomok között volt a Szent Sír templomegyüttes is.

A tizedik század elején a muszlimok birtokba vették a főbejárat mögötti udvar első részét, mecsetté alakították és a régi, keleti homlokzatra feliratot tettek, mely a keresztényeknek megtiltotta a belépést. Nem sokkal ezután zendülés támadt, és 939 virágvasárnapján tűz pusztította el a Konstantin-bazilika kapuit.

969-ben Ibn Moy kalifa hódította meg a várost, felgyújtották az Anasztaszisz kapuit, a kupola beszakadt, és maga a pátriárka is a lánokok között lelte halálát. Ezután csak 984-ben állították helyre valamennyire a körtemplomot.

1009-ben Hakim Baimrillah, egyiptomi kalifa utasította a ramlehi helytartót, hogy rombolja le a körtemplomot és Konstantin bazilikáját is, mégpedig teljesen, „még azt is, amit nehéz szétrombolni”. Ekkor tehát teljesen lerombolták a Szent Sír templomot és nem engedték újra felépíteni. Pogromot rendeztek a keresztények és a zsidók ellen, majd különféle korlátozó előírásokat vezettek be velük szemben. Eltiltotta tőlük a bort és a keresztényektől a disznóhúst. A muszlimoknak megtiltotta, hogy a zsidókkal kereskedjenek. A zsidóknak csengettyűt kellett hordaniuk a nyakukban.

A kemény üldöztetés öt éven át tartott. Még utána is megvetették őket a muszlimok. A keresztények nem hordhattak magukkal fegy-

vert, nem ülhetek lóra, nem viselhetek turbánt és a helyi divat szerinti lábbelit. Homlokukon meg kellett nyiratkozniuk, övvel és a vállukon két sárga csíkkal jelezniük kellett keresztény voltukat. Ajtajuk elé fadémont kellett állítaniuk.

Al-Hakim utóda, Al-Zahir (1021-1036) feloldotta a tilalmakat, és engedélyezte a Szent Sír templom felépítését, miután III. Romanosz bizánci császár beleegyezett abba, hogy mecsetet építsenek Konstantinápolyban. Ekkoriban építették fel a keresztény negyed falait. Ebben a negyedben csak keresztények lakhattak; a többi lakost kitelepítették.

*Szeldzsuk uralom* – 1078-ban a szunnita szeldzsukok vették át az uralmat véres áldozatok árán. Vértürdőt rendeztek nemcsak az ellenséges sííták, hanem a keresztény és zsidó lakosság között is. Az új urak újra megtiltották a templomok és zsinagógák felújítását és újjáépítését, és megnehezítették a bejutást a szent városba, ezzel ellehetetlenítették a zarándoklatokat.

1098-ban visszatértek a sííták, és egészen Szíriáig visszaverték a szeldzsukokat. A jeruzsálemi háborús pusztítások és mészárlások meg a bizánci császár segélykérésének hatására megindult az első kereszties hadjárat.

**III. A mai Szent Sír Bazilika** – A bizánci császárok Hakim kalifa utódaival hamarosan megegyeztek arról, hogy a szétrombolt szentélyeket újjáépítik. Konstantin Monomakhosz császár alatt, 1048-ban azonban csak magát a templomot, az Anasztasziszt újították fel. Új, keletre néző apszist nyitottak benne, ebben állították fel a főoltárt, ez lett a főtemplom. Kelet felől a Szent Ilona-kápolna csatlakozott hozzá, északról Jézus börtöne, dél felől a Golgota-kápolna és a Mária-kápolna. A Martyrion, a Szent Sír kápolna romokban maradt.

1099. július 15.-én a keresztiesek bevonultak Jeruzsálembe, és vértürdővel álltak bosszút a templomot ért pusztításokért, de még aznap fölismerték tévedésüket, s este fölmentek a Szent Sírhez. A korabeli krónikás szerint bűnbánatuk jeleként „megmosták a kezüket és a lábukat, ruhát váltottak, és új ruhában, mezítláb mentek a szent helyre”.

A kereszteseknek természetesen első dolguk volt a Bazilika teljes újjáépítése. Közbülső megoldást választottak: a Szent Sírt és a Golgota dombját ugyanazzal az épülettel vették körül. Az új bazilika fölszentelését a keresztesek győzelmének, Jeruzsálem bevételének 50. évfordulóján, 1149. július 15.-én tartották.

1187. július 3.-án vette kezdetét a hattini sivatagi csata, melyben a Szaladin (Kr.u. 1171-1193) vezette muszlim hadak megsemmisítő vereséget mértek Guido jeruzsálemi király (Kr.u.. 1186-1192), III. Rajmund tripoli gróf és Chatilloni Rajnald antiochiai fejedelem egyesült seregeire. A „Hattin szarvainál” vívott ütközet megpecsételte számos keresztes erőd, így többek között Jeruzsálem városának sorsát is. A kudarc következtében a keresztesek elvesztették egyetlen ütöképes hadseregüket, váraik is kevesebb védővel számolhattak, így azok 1187 után sorra az arabok kezére kerültek. Szaladin hamarosan elfoglalta Tiberiást, majd Akkont, négy hónappal az ütközet után pedig uralma alá hajtotta magát Jeruzsálemet is. (Szaladin nem rendezett vérfürdőt, mondván, hogy ő különb a kereszteseknél...)

Miután a keresztesek elvonultak, a bazilika többször is gazdát cserélt: Szaladin, aki a város meghódításakor megkímélte az épületet, hatalmas váltságdíj fejében, 40.000 aranyért a szír keresztényeknek adományozta. II. Frigyes császár 1228-ban a jeruzsálemi szent helyeket békés úton visszaszerezte, és a Szent Sír bazilikában koronáztatta magát jeruzsálem királyává. – Harangok csak 1187-ig zengtek a toronyban, mert Szaladin szultán (Kr.u. 1169-93) összetörette őket.

A bazilikát Gerold jeruzsálemi pátriárka az antiochiai és aquilejai pátriárkák négy másik püspök jelenlétében újra fölszentelte 1231-ben, de a várost ért újabb hódítások következtében 1244-ben már végleg elveszett a latinok számára: a nyugati keresztények be sem tehették a lábukat a templomba mindaddig, amíg Szicíliai Róbert 1305-ben meg nem váltotta a Szent Sír-, a Születés- és az Utolsó Vacsora templomának használati és társbirtoklási jogát.

1342 óta a ferencesek látják el ezen helyek szolgálatát. A latinoknak be kellett érniük a Mária-kápolnával és a tőle nyugatra fekvő helyiségekkel.

A keresztesek által épített bazilika 1808-ban egy tűzvészben megsemmisült. Éjszaka egy zarándok a fa-karzatra tett le egy gyertyát az

## **A Szent Sír Bazilika**

---

örmény kápolnában. A tövig égő gyertya először a közvetlen környezetét, majd az egész kápolnát lángba borította. Hajnali negyed négykor észlelték a tüzet. Az oltási kísérletek ellenére a lángok elharapóztak és hamarosan tüzet fogott a kupola faszervezete is. Öt és hat óra között beszakadt az égő gerendázat, és maga alá temette a Szent Sír kápolnát, majd a tűz a távoli kanonoki kórusba is áterjedt. A sok száz lámpa olaja külön táplálta a lángokat. A márványoszlopok felizzottak, és úgy világítottak, mint hatalmas gyertyák, s minden, ami érc volt, elolvadt a tűzben. A déli hajóban egészen a Golgota-kápolnáig hatoltak a lángok, de a keresztre feszítés helyét sikerült megmenteni.

A körtemplomot ismét a konstantini alapfalakra építették újjá.



Ennek során a terveket az ortodox görögök egyedül intézték a Magas Portánál, és saját elképzeléseiket valósították meg benne. Mivel az egyházak, mint birtokosok nem tudtak megegyezni a restaurációs munkálatok megszervezésében, az angol hatóság intézkedett, és a veszélyessé vált épületet acélszerkezettel erősítették meg. De a bazilika ettől annyira csúf lett és a tulajdonosok közötti széthúzás végül annyira botrányossá vált, hogy megoldást kellett találni. Gondos előkészületek után 1962-ben kezdték el a munkálatokat, azzal a céllal,

hogy a templomot a 12. századi állapotában állítsák helyre. A bazilika szépsége most már a keresztények közötti közeledésnek is jelképévé vált.

A Szent Sír Bazilika egyes részeinek (a terület pontosan kimérve és felosztva!) tulajdonosa 2006-tól a hat keresztény egyház: a görög ortodoxok, a latinok, az örmények, a koptok, a jakobita szírek és az abesszinok (akik csak Arimateai József sírját mondhatják magukénak – kicsi kolostoruk a bazilika tetejére épült).

Forrás: Katolikus Lexikon

---

*A Szent Sír-templom kulcsai* muszlimok kezében vannak. A keresztények legtiszteletreméltóbb szentélyének kulcsaival két muszlim család rendelkezik. Ők nyitják ki reggel és zárják be este a Szent Sír-templomot. A ferenceseknek egy kis zárdájuk van a templomban. Innen kijönni vagy ide bejutni éjjel nem lehet, mert a kulcs nem náluk van. Amikor Omar kalifa Krisztus után 638-ban elfoglalta Jeruzsálemet, az akkori szíriai arab pátriárka, Szophroniosz azt kérte tőle, hogy a szent helyeket – különösen a Szent Sír-templomot – kímélje meg. A kalifa egyetértett ezzel, és a pátriárka kíséretében meglátogatta a szent helyet. Mikor a muszlimok számára elérkezett az imádság órája – így beszéli el krónikájában Eutychius alexandriai pátriárka –, Omar elhagyta a templomot, mert nem akarta ott elmondani imáját. Attól félt, hogy a jövő nemzedék az ott elmondott imája miatt a Szent Sír-templomot mecsetté alakítaná át. Omar kalifa határozatot adott ki, amely az említett, máig érvényben lévő különlegességet megmagyarázza. Mivel tudatában volt, hogy a Szent Sír a keresztények számára rendkívüli értéket jelent, elrendelte, hogy a templomot belépődíj ellenében lehet látogatni. Ezért aztán minden bejáratot befalaztatott egy kivétellel, ami a mai egyetlen bejárat, hogy a belépődíjat könnyebben be lehessen szedni. A kulcsot a Nusseibeh család gondjaira bízta. 1192-ben, mikor Oroszlánszívű Richárd azt a szerződést kötötte, ami a keresztények számára ismét szabad belépést adott Jeruzsálembé, az akkori muszlim uralkodó Jeruzsálemben a Szent Sír-templom kulcsait átadta.

---

Ezt később Szaladin Jeruzsálem visszafoglalásakor a keresztesektől visszavette, és ismét a Nusseibeh család gondjaira bízta.

Amikor Jeruzsálem és a Szentföld 1517-ben oszmán-török uralom alá került, a Nusseibeh családnak a Szent Sír-templom jól jövedelmező kapuszolgálatát a Joudeh családdal kellett megosztani, akiket az új török uralkodó előnyben részesített. Azóta a Joudeh családé a kulcs. Ők minden reggel átadják a kulcsot a Nusseibeh családnak, amely aztán reggel kinyitja, és este bezárja a kaput. 1831-ig minden zarándoknak, aki a Szent Sír-templomot meg akarta látogatni, belépődíjat kellett fizetnie. Ma a templomért felelős keresztény felekezetek mindkét családnak havi átalány összeget fizetnek azért, hogy ők a kaput naponta nyitják és zárják.

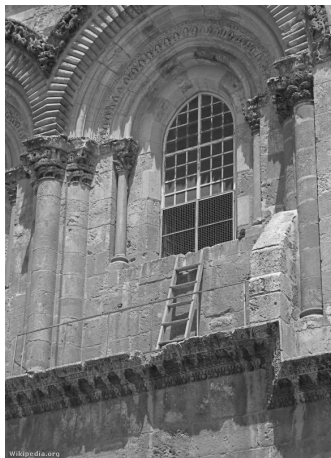
Gyürki László,

<https://ujember.hu/a-szakadas-es-egyseg-helye/>

*A létra* – A Szent Sír templom bejárata fölötti fal párkányán mintegy 300 éve egy létra áll. A széles körben ismert történet szerint a létra egykor egy kőművesé volt, aki az örmény ortodox egyház megbízásából dolgozott az épület felújításán. Az alatta lévő téren viszont ezt látva összeverekedtek a görög és örmény szerzetesek, majd elkezdték dobálni a mestert is, aki jobbnak látta, ha inkább gyorsan, létráját hátrahagyva elhagyja a helyszínt.

Azóta a létra tulajdonjoga eldöntetlen. De egyik egyház szerzetese sem mehet fel a létráért, mivel az azt jelentené, hogy az a falszakasz az adott egyház irányítása alatt áll.

Ez persze nem jelenti azt, hogy még senki nem próbálta meg elűntetni a létrát: 1981-ben, egy hónappal a II. János Pál pápa elleni merényletkísérlet után valaki megpróbálta elvinni a létrát, de az izraeli rendőrség közbelépett, a tettést azonban nem sikerült elkapni. 1997-ben viszont sikerült meglovasítani az évszázados eszközt,



de a tolvaj néhány hét után egyszerűen csak visszarakta azt a régi helyére. *Forrás: 24.hu/kultura*

---

### **A Jézus sírja fölé emelt szentély restaurálása Jeruzsálemben**

A görög szakemberek a Jézus sírja fölé emelt szentély restaurálását Jeruzsálemben, a Szent Sír Bazilikában. 70 év után eltávolíthatták az Ediculát elcsúfító acél támasztékokat is.

A keresztény hagyomány szerint keresztre feszítése után Jézus Krisztus testét egy sziklasírban helyezték el, ahonnan a mennybe emelkedett. A sziklasír fölé a 19. század elején, egy tűzvész után márványból új, több méter magas szentélyt építettek, amely napjainkra már veszélyessé vált, már a 20. század közepén, 1947-ben kívülről vasrudakkal erősítették meg (az 1927-es földrengés miatt).

A felújítás során lekerült a szentélyről a márványlapokat abroncsba szorító otromba támasztószerkezet, és ismét régi pompájában ragyog a márvány azután, hogy megtisztították a koromtól, amely az évszázadok alatt ráakódott a zarándokok gyertyáinak füstje nyomán.

Az athéni műszaki egyetem felújítást végző szakemberei leszedték a homlokzatról a burkolólapokat, habarcsinjektálással megerősítették az alapfalakat, majd visszahelyezése előtt egyenként megtisztították minden márványlapot. Titáncsavarokkal megerősítették az épület szerkezetét, és megtisztították a szentély freskóját és festett kupoláját is. A felújítás alatt, 2016. október 26-án felnyitották a sziklasírt fedő márványlapot, amely alatt egy fehér rózsza márványlapot találtak egy belevésett kereszttel, amelyet a 14. századra, a keresztes idősakra datáltak. Az alatt egy még régebbi, a sziklát védő szürke márványlap és habarcs bújt meg, amelyet a tudósok 4. századnak határoztak meg. Ezt még I. (Nagy) Konstantin római császár idején, a legősibb ottani keresztény templom építésekor helyezhették a sír-helyhez.

A restaurátorok ablakot vágtak a szentély márványfalába, ahol a zarándokok ezentúl – a történelem során először – láthatják majd az eredeti kősziklát is, az ősi temetkezési barlang követ. Végül ünnepélyesen átadták a felújított szentélyt, és már összejött a pénz a munká-

## **A Szent Sír Bazilika**

---

latok folytatásához is: rendbe hozzák a sír környékén a vízvezető és a szennyvíz vezetékeket, hogy ezzel is stabilizálják az építményt.

"Ha nem történt volna meg a beavatkozás, akkor a szentély nagy eséllyel összeomlott volna" – jelentette ki Bonnie Burnham, a kulturális örökség építészeti védelmével foglalkozó World Monuments Fund nevű szervezet szakembere, amely a négymillió dolláros (több mint egymilliárd forintos) költségekből 1,4 millió dollárt állt.

A restauráláshoz 150-150 ezer euróval (45 millió forinttal) hozzájárult II. Abdalláh jordániai király és Mahmúd Abbász palesztin elnök is, noha mindketten muzulmánok. A görög ortodoxok, az örmény egyház és a római katolikus ferences rend közösen végezte el a helyreállítást, amelyet a görög kormány és magánadományok is segítettek.



**A Sirkápolna restaurálása**

A szentély a világ egyik legősibb templomának a szívében, a Szent Sír Bazilika hatalmas kupolája alatt található. Jézus sírhelye fölé az első templomot I. (Nagy) Konstantin császár emeltette a 4. század elején. Ezt az évezredek során többször lerombolták, majd újjáépítették. A jelenlegi építményt a 12. században húzták fel a régebbi templom alapjaira

Forrás: MTI, World Monuments Fund, Tervlap.hu /Cépé



Kocsis Imre

## „Ne vígy minket kísértésbe”

### Megfontolások a Miatyánk 6. kéréséhez

Legismertebb keresztény imádságunk a Miatyánk, amely természetesen tartozik hozzá minden elkötelezett keresztény napi ima-életéhez. Az utóbbi időben főképp az ima 6. kérése – „és ne vígy minket kísértésbe” – került a figyelem középpontjába.<sup>1</sup> Ennek oka részben az, hogy egyes országokban megváltoztatták a fohász hagyományos formáját. Eddig a görögben található mondatot – *καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν* (*kai mé eiszenenkész hémasz eisz peiraszmon*) – szó szerint fordították. A francia, a spanyol és a portugál nyelvterületeken most már értelmezett változatot mondanak: „*et ne nous laisse pas entrer en tentation*” (franciául); „*no nos dejes caer en la tentación*” (spanyolul); „*nao nos deixes cair em tentação*” (portugálul). Ezeket a változatokat magyarul így lehetne visszaadni: „*ne engedd, hogy kísértésbe essünk*”. Olaszországban is változtatást terveznek: „*non abbandonarci alla tentazione*” – „*ne hagyj el minket a kísértésben*”.

A hagyományos forma megváltoztatásának gyakorlata komoly megerősítést kapott Ferenc pápa részéről, aki egy interjúbán többek között így nyilatkozott:

„Én vagyok, aki elesem, nem ő [Isten] az, aki belelök a kísértésbe, hogy aztán nézze elesésemet. Nem! Egy apa nem tesz ilyet, egy apa rögtön segít felkelni [ha látja, hogy elestünk]. Az, aki kísértésbe visz téged, az a sátán, ez a sátán rendszeres munkája. Amikor ezt a kérést mondjuk, arra gondolunk, hogy amikor a sátán kísért engem, [Atyám,] segíts ne-

---

<sup>1</sup> Ismertetésemben a Máté-féle változatra (Mt 6,9-13) hivatkozom. Lukács változatában (Lk 11,2-4) ugyanis a kísértéssel kapcsolatos kérés az ötödik helyen van, s egyúttal le is zárja az imádságot. A két változat közötti különbségek kiértékeléséhez vö. Kocsis I., *Az Úr imádsága. Exegetikai megfontolások a Miatyánk két változatához*, in TARJÁNYI B. (szerk.), *Út, igazság, élet. Biblikus tanulmányok*, Budapest 2009, 97-110.

kem, nyújtsd ki a kezed, húzz ki, mert megfulladok [ahogy a vízben süllyedni kezdő Péter kérte Jézust].”<sup>2</sup>

Mindazonáltal a változtatásnak nemcsak támogatói, hanem ellenzői is vannak. A Német Katolikus Püspöki Konferencia például úgy döntött, hogy exegetikai, ökumenikus és teológiai megfontolások alapján meghagyják a megszokott változatot. Német biblikusok és teológusok külön kötetben vitatták meg a kérdést, többnyire azt az álláspontot képviselve, hogy a változtatásnak nincs igazi alapja.<sup>3</sup>

Ismertetésemben a kéréssel kapcsolatos exegetikai álláspontokat szeretném bemutatni. A fohász értelmezését illetően ugyanis a biblikusok között sincs teljes egység. Egyesek a fentebb említett „ne engedd, hogy kísértésbe essünk” értelmében fogják fel a fohászt, mások ezt a magyarázatot nem tartják kielégítőnek. A vita egyébként nemcsak a mai bibliatudósok körében áll fenn, hiszen a kéréssel kapcsolatban már az ókorban is eltérő nézetek fogalmazódtak meg. Szent Ciprián és Szent Ambrus így fordították a kérést: „*et ne nos patiaris induci in tentationem*” (és ne engedj minket kísértésbe jutni).<sup>4</sup> Hasonló formuláról tanúskodik Szent Ágoston is.<sup>5</sup> Bár Tertullianus szó szerint fordít – „*et ne nos inducas in tentationem*” (ne vigyél minket kísértésbe) – magyarázatként már ő is a „*et ne nos patiaris induci*” formát alkalmazza.<sup>6</sup> Szent Jeromos ellenben az alábbi módon utal a kérésre: „*Sed quotidie in oratione dicentes: Ne inducas nos in tentationem, quam ferre non possumus*”<sup>7</sup> (De naponta mondjuk az imádságban: ne vigyél minket kísértésbe, amelyet nem tudunk elviselni.)

*A fohász 1. magyarázati módja: Isten ne engedje, hogy kísértésbe essünk*

---

<sup>2</sup> Vö. <https://www.magyarokurir.hu/hirek/kisertesbe-vihet-e-minket-istenferenc-papa-valasza>. Letöltés ideje: 2018. szeptember 20.

<sup>3</sup> Vö. T. SÖDING (szerk.), *Führe uns nicht in Versuchung. Das Vaterunser in der Diskussion*, Freiburg 2018.

<sup>4</sup> CYPRIANUS, *Liber oratione dominica* 25; Ambrosius, *De sacramentis* IV 4,18.

<sup>5</sup> AUGUSTINUS, *De sermo Domini in monte* II 4,15; 9,30.

<sup>6</sup> TERTULIANUS, *De oratione* 8.

<sup>7</sup> HIERONYMUS, *Commentarium in Ezechielem* XIV 48,16.

A magyarázat képviselői hivatkozhatnak az egyházatyák egy részének imént idézett kijelentéseire. Egyesek nyelvi alátámasztást is keresnek: úgy vélik, hogy az ima őseredeti arám változatában a „vinni” ige kauzatív formában (*afel*) állt, amelynek megengedő értelmet kell tulajdonítani.<sup>8</sup> Így az eredeti változat egyértelműen azt a kívánságot tartalmazta, hogy Isten ne engedje, ne tegye lehetővé a kísértés bekövetkezését. A kísértésen persze egyértelműen a bűnre csábítást kell érteni. Mindazonáltal ez az arám eredetire utaló feltételezés nem igazolható teljes bizonyossággal. Ezért több biblikus is arra hivatkozik, hogy a bibliai világnézet nem különböztet elsődleges és másodlagos ok, azaz előidézés és megengedés között, hanem mindent Istenre vezet vissza.<sup>9</sup> Isten az, aki a fáraó szívét megkeményíti (Kiv 7,3; 10,27) és aki ráveszi Dávidot a népszámlálásra (2Sám 24,1; érdekes, hogy az 1Krn 21,1 szerint a népszámlálásra már a sátán ösztönöz). A Miatyánk 6. kérésében is ez a szemlélet tükröződik. A Jakab-levél szerzője viszont határozottan kimondja, hogy Isten nem lehet a kísértés előidézője: „Senki se mondja, amikor kísértést szenved, hogy »Isten kísért«, mert Istent nem lehet rosszra kísérteni, és ő sem kísért senkit. Mindenkit, aki kísértésbe esik, a saját kívánsága vezet félre és csábítja a rosszra” (Jak 1,13-14). – Hasznosnak tartjuk megjegyezni, hogy a Katolikus Egyház Katekizmusa is ezt az értelmezési irányt követi:

„Atyánkat arra kérjük, hogy ne »vigyen« minket kísértésbe. Nehéz a görgő kifejezést egy szóval lefordítani, mert azt jelenti, »ne hagyj minket kísértésbe jutni«, vagy: »ne engedd, hogy engedjünk a kísértésnek«. »Istent ugyanis nem lehet rosszra kísérteni, és Ő sem kísért senkit« (Jak 1,13), épp ellenkezőleg, meg akar szabadítani minket a kísértéstől. Arra kérjük, ne engedjen olyan útra lépni, mely bűnbe vezet. A »test és a Lélek« közötti harcban élünk. E kérés a megkülönböztetés és az erő Lelkéért könyörög” (KEK 2846).

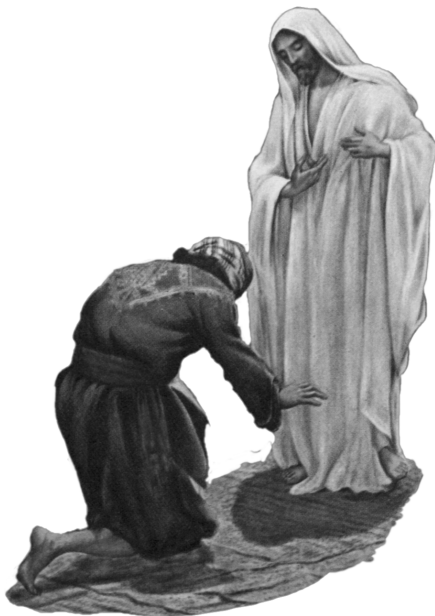
---

<sup>8</sup> Vö. J. JEREMIAS, *Das Vater-Unser im Lichte der neueren Forschung*, in Uő, *Jesus und seine Botschaft*, Stuttgart 1982<sup>2</sup>, 20–40, 27–28; M. PHILONENKO, *Das Vaterunser. Vom Gebet Jesu zum Gebet der Jünger*, Tübingen 2002, 100.

<sup>9</sup> Vö. J. A. FITZMYER, *The Gospel according the Luke II* (AB 28A), New York 1985, 906–907; SZÉKELY J., *Az Újszövetség teológiája*, Budapest 2003, 133.

*A fohász 2. értelmezési módja: Isten ne állítson olyan próbatétel elé, amely meghaladja erőnket<sup>10</sup>*

A magyarázat képviselői abból indulnak ki, hogy a görög szövegben szereplő *peiraszmosz* főnév elsődlegesen próbatételt jelent. Az Ószövetségben ez az alapjelentés dominál.<sup>11</sup> Az ószövetségi felfogás szerint természetes, hogy Isten próbának veti alá az igazakat, hogy hűségükről megbizonyosodjon (vö. Ter 22,1; Kiv 16,4; MTörv 8,2.16). Jézus Sirák fia, a híres izraelita bölcs így buzdít: „*Fiam, ha Istennek szeretnél szolgálni, készülj fel a próbatételre*” (Sir 2,1). Az is előfordul, hogy az igaz ember kéri a próbát: „*Vizsgálj meg Uram és tégy próbára engem*” (Zsolt 26,2). Ha ebből az alapjelentésből indulnánk ki, akkor a következő értelemben is felfoghatnánk a kérést: Isten ne állítson minket próbatétel elé. Ám a szóban forgó értelmezést valló biblikusok is többnyire elismerik, hogy egy ilyen kérés szemben állna azzal a bibliai felfogással, hogy Isten az embert szabad lénynek teremtette, akinek joga és kötelessége döntést hoznia a jó mellett vagy a jó ellen. Ha minden próbatételt kizárnánk, nem beszélhetnénk többé emberi szabadságról. Ráadásul a „kísértés” az Újszövetségben



---

<sup>10</sup> Vö. G. LOHFINK, *Das Vaterunser neu ausgelegt*, Bad Tölz 2007, 78-92; T. SÖDING, *Um Himmels willen. Die Debatte über die sechste Vaterunserbitte*, in UÖ (szerk.), *Führe uns nicht in Versuchung*, 11-27.

<sup>11</sup> A héber szövegekben a *peiraszmosz* megfelelőjeként a *massza* főnevet találjuk.

általában jóval többet jelent egyszerű próbatételnél. Főképp a Getszemáni-kerti jelenetre utalhatunk, amelyben a szenvedése előtt álló Jézus így figyelmezteti tanítványait: „*Virrasszatok és imádkozzatok, nehogy kísértésbe essetek*” (Mt 26,41). A „kísértés” olyan valóságot jelent itt, amely a tanítvány-létet veszélyeztet, s az elpártoláshoz vezet. A Miatyánkban is elsősorban ezzel az értelemmel kell számolnunk: az imádkozó attól a végzetes kísértéstől való megóvást kéri, amely a hittől való elpártolást eredményezi. Persze a kérés hátterében ott áll az a tudat, hogy világunkban a gonoszság erői is jelen vannak és tevékenykednek.<sup>12</sup> Ezért a fohász lényegét így lehetne visszaadni: „Ne vigyél minket olyan helyzetbe, amelyben a gonosz ereje erősebb lesz nálunk.”<sup>13</sup>

Az értelmezés alátámasztásaként a Jézus megkísértéséről szóló evangéliumi elbeszélésekre is hivatkozni szoktak. Bár a kísértések a sától jönnek, az elbeszélések elején Isten Lelkének tevékenységéről is szó esik:

„Ezután a Lélek azonnal elragadta őt a pusztába. A pusztában volt negyven napig; a sátán kísértette. A vadállatokkal volt, és az angyalok szolgáltak neki” (Mk 1,12-13).

„Akkor a Lélek elvezette Jézust a pusztába, hogy megkísértse az ördög” (Mt 4,1).

„Jézus pedig telve Szentlélekkel visszatért a Jordántól, és a Lélek a pusztába vitte negyven napra, és kísértette az ördög” (Lk 4,1).

A kísértés helyére, a sivatagba maga a Lélek viszi ki Jézust, vagyis a Lélek teremti meg a helyzetet, amelyben a sátán általi kísértés megtörténik. S az is figyelemre méltó, hogy a kísértések szorosan összefüggnek Jézus messiási küldetésével. A kísértő ugyanis arra kívánja őt rávenni, hogy messiási hatalmát ne Isten szándékának megfelelően, hanem önző célokra, saját érdekében használja fel. A Miatyánk hatodik kérését is ennek megfelelően lehet magyarázni: Isten olyan helyzetbe „visz”, amely alkalmat ad a sátánnak a hívő ember megkörnyékezésére.

---

<sup>12</sup> Maga az Újszövetség is a sátánnak, mint Isten és a keresztények fő ellenfelének tulajdonítja a bűnre csábítás értelmében vett kísértést (vö. 1Tessz 3,5; 1Kor 7,5; 1Pét 5,5-9; Jel 2,10).

<sup>13</sup> G. LOHFINK, *Vaterunser*, 82.

### Összegző megfontolások

A magam részéről a második magyarázatot részesítem előnyben, de semmiképp sem mondanám elhibázottnak az elsőt. Amikor azt kérjük Istentől, hogy ne mérjen ki ránk nagyobb próbatételt, mint amelyet el tudunk viselni, egyúttal azt is kérjük: ne engedje, hogy a sátán hatalmába kerüljünk. Azt persze hangsúlyoznunk kell, hogy a fohászt nem azért mondjuk, mert bármilyen formában feltételeznénk, hogy Isten ki akarna szolgáltatni minket a gonosz hatalmának vagy a bukásunkat szándékozna előmozdítani. A szóban forgó kéréssel saját gyengeségünket és rászorultságunkat valljuk meg. Tudjuk, hogy a próbatételeket nem kerülhetjük ki, ám azt is tudjuk, hogy ezek – saját gyarlóságaink és a sátáni erők befolyása miatt – súlyos veszélyt is jelenthetnek számunkra. Nagyon szépen fogalmaz XVI. Benedek pápa, amikor a fohász tartalmát az alábbi mondatokkal fejti ki:

„Tudom, hogy próbatételekre van szükségem ahhoz, hogy lényem tiszta legyen. Ha úgy rendelkezel, hogy ezeket a próbatételeket méred rám, ha – mint Jób esetében – a gonosznak kissé szabad kezet adsz, úgy kérlek, gondoldj az én erőm korlátolt voltára! Ne feltételezz túl sokat rólam. Ne szabad túlságosan tágra a határokat, amelyekben belül meg lehet kísérteni, és légy védelmező kezeddel a közelben, ha a próba túl kemény lesz számomra!”<sup>14</sup>

Mindent egybevetve kimondhatjuk: a Miatyánk 6. kérése nem más, mint a saját korlátozottságának és esendőségének tudatában élő tanítvány segélykiáltása. S ez a segélykiáltás a 7. kérdésben folytatódik, és jut még erőteljesebben kifejezésre, hiszen itt nyíltan azt kérjük Istentől, hogy a bukás veszélyében lépjen közbe, és „szabadítson meg a gonosztól”. Hogy a veszélyhelyzetben Isten tud és akar segíteni, arról az apostoli levelek egyértelmű bizonyosságot adnak: „Az Úr azonban hűséges, megerősít benneteket és megoltalmaz a gonosztól” (2Tessz 3,3). „Hűséges az Isten, erőtökön felül nem hagy megkísérteni, hanem a kísértéssel együtt a szabadulás lehetőségét is megadja, hogy kibírájátok” (1Kor 10,13). „Ért hozzá az Úr, hogy az Isten szerint élőket kiragadj a kísértésből” (2Pét 2,9).

---

<sup>14</sup> J. RATZINGER/XVI. BENEDEK, *A Názáreti Jézus I*, Budapest 2007, 144.

Gyürki László

## Cirenei Simon a szenvedéstörténet egyik szereplője

Cirenei Simon, a passió egyik szereplője, akit a szinoptikus evangéliumok csak egész röviden említenek (Mt 27,32; Mk 15,20-21; Lk 23,26). Nevét az ötödik keresztúti stációval kötjük össze: Cirenei Simon segít Jézusnak a keresztjét vinni.

Lássuk az evangéliumi szöveget, mielőtt a témáról szólunk.

*„Ezután kivezették, hogy keresztre feszítsék. Az egyik arra menő embert, a cirenei Simont, Alexander és Rufusz apját, aki éppen a mezőről jött, kényszerítették, hogy vigye Jézus keresztjét” (Mk 15,20-21).*

A következő leírásban kíséreljük meg lépésről lépésre követni, mit mond a szöveg Simon személyéről és Jézus szenvedéséről.

**Cirenéből származó férfi** – Simon hazája Küréne (Ciréne, Cyrene) volt, a római Kürenaika provincia fővárosa Észak-Afrikában. Keletre Egyiptom nyugatra meg a nagy Szirtisz (a mai Líbiával) határolta.

Ciréne városát kb. Kr.e. 632-ben dór görögök alapították és kb. Kr. e 321-ben a Ptolemeuszok uralma alá került. Flavius Josephus írja, hogy I. Ptolemeusz Szoter (Kr. e. 304-282) zsidó telepéseket küldött az országba, „*hogy uralmát Kürenében és Líbia más városaiban megerősítse*” (Apion ellen, II, 4). Kr.e. 96-ban Ciréne és Cyrenaika Róma uralma alá került. Josephusnál egy idézetet találunk Sztrabontól, aki Kr.e. 85 körül a lakosságról így nyilatkozik: „Kyréne városában négy osztály volt: polgárok, földművesek, telepések (metoikoi) és zsidók.” (Zsidók története XIV,7,2). A zsidók együttélése a lakosság másik részével úgy látszik nem volt problémamentes. Bizonyítékok erre pl. a római dokumentumok a zsidók javára, melyeket a Makkabeusok első könyve említ (15,23). A zsidók jogait csak 14-ben Augustusz császár és Marcus Agrippa állította helyre (Zsidók története XVI,6,1.).

Ismert és bizonyított, hogy a cirénei zsidók szoros összeköttetésben voltak vallási és nemzeti hazájukkal. Tudjuk az Újszövetségből is, hogy saját közösségüknek zsinagógája volt Jeruzsálemben (ApCsel 6,9) és zarándokként a zarándokünnepeken részt vettek (ApCsel 2,10).

Megemlíthetjük még, hogy Ciréne a zsidó diaszpórák véres felkeléseiben (*"tumultus iudaicus"*; „Kitosz-háború”) a római birodalom keleti részében 115-től 117-ig, jelentős szerepet játszott. A város viszonylag gazdag volt, 365-ig létezett, ekkor földrengés pusztította el.



Szent Sír Bazilika, beltér

....**Simon nevű** – Hogy e Cirénéből származó férfi zsidó volt a szöveg kifejezetten nem említi. Biztos jelzés viszont már a neve, amely a héberben Simon (Isten meghallgatta), a görög formában pedig Szimon.

Felvetődik a kérdés, hogyan kerül egy észak-afrikai szórványból való zsidó Jeruzsálembe.

Talán üzlet miatt? Hiszen a szövegben ez áll, „a mezőről jött”. Lényeges segítség ennél a kérdésnél az időbeli keret, a zsidó húsvét



(*peszach*) említése. Ha a *peszach* idején egy szórványból való zsidó Jeruzsálemben tartózkodik, ez csak azt jelentheti, hogy ő buzgó zarándok, aki vallási kötelességét teljesíti.

A törvény (MTörv 16,16) minden zsidó férfit kötelez arra, hogy a három zarándokünnepre, a kovásztalan kenyerek (*peszach*), a hetek ünnepe (*shavuot*) és a sátoros ünnepekre (*szukkot*), Jeruzsálemben zarándokoljon. A szórványban élő zsidóktól elvárták, hogy életükben legalább egyszer egy ilyen zarándoklatot végezzenek. Ettől csak az volt felmentve, aki saját lábán nem tudott Jeruzsálemben felmenni (Mischna Hagigah 1,1).

Ha ez lehetséges volt, a férfiak egész családjuk kíséretében nagyobb zarándok csoportokban vettek részt (Lk 2,41.). *Peszach* volt a legkedveltebb ünnep, ami legtöbb zarándokot vonzott, amint ezt Flavius Josephus is megemlíti (Zsidó háború VI,9,3).

**Alexander és Rufusz apja** – Hogy Simon családtagjai kíséretében jött-e, nem tudjuk. A szöveg viszont rövidsége ellenére megnevezi két fiát, Alexandert és Rufuszt. Sok bibliakommentár szerint ez utalás arra, hogy a két férfi ismert volt az őskeresztény közösségben.

Ebben az összefüggésben érdekes Szent Pál kívánsága a Római levél végén: „Köszöntsétek az Úr választottját Rufuszt, és anyját, aki nekem is anyám” (Róm 16,13). Régi kommentárok Rufuszban Simon fiát szeretnék látni. „Az Úr választottja” kifejezés arra utalhat, hogy fontos szerepe lehetett a közösségben.

De még inkább figyelemre méltó, hogy Pál apostol Simon feleségét, mint „anyját” említi. Itt azonban bizonyos óvatosság ajánlható, mert Rufusz nem volt olyan ritka név, hogy arra gondolhatnánk, hogy a Római levélben említett Rufusz Simon fia volt.

Osszuárium a Kiridon völgyéből – Simon fiára Alexanderra, a szenvedéstörténet megjegyzése mellett egy másik bizonyíték is található. Ahogy a Római levél üdvözlötte Rufuszra, úgy egy osszuárium Jeruzsálemben Alexanderre utalhat.

1941-ben ásatáskor találtak a Kidron délnyugati völgyében egy sziklasírt, amely a Kr.u. 1. századból való. Ebben a sírban csontok újra temetésére szolgáló tizenegy osszuáriumot, kő ládát találtak.

Ezek közül az egyiknek a felirata felkeltette a régészek figyelmét. Ennek az osszuáriumnak mindkét hosszabbik oldalán görögül „Alexander Simon (fia)” olvasható. A fedélen még egyszer szerepel a név görögül, amelyben az „Alexandrosz” névnel még egy szó következik. Ez a szó (arámul), a kumrani-szövegek ismert írásszakértője J.T. Milik szerint „a Kyrenei”-t jelent. Ha ezt az olvasatot elfogadjuk, akkor itt valóban Alexander, Cirenei Simon fia osszuáriumáról lehet szó. Mert alig hihető, hogy véletlenül egy másik személy lenne, akire minden általunk ismert tulajdonság egyezik.

**Simon, aki éppen a mezőről jött** – Amit eddig Simonról megtudtunk azt mutatja, hogy ő nem a mezőn dolgozó ember volt, aki déltájban vállán kapával a mezőről útban volt hazafelé, még ha a szöveg ezt állítja is. Ezért felvetődik a kérdés, mit is jelenthet „a mezőről” ebben az összefüggésben.

Ismét a peszach-ünnep és a vele kapcsolatos jeruzsálemi zarándoklat adhat elfogadható magyarázatot. Josephusnál olvassuk: „a pászka megünneplésére óriási embertömeg sereglük össze az egész országból, sőt a külföldről is” (Zsidók története XVII. 9,3). Mivel a zarándokoknak kötelező volt az éjszakát Jeruzsálemben tölteni, a város viszont nem tudta a tömeget befogadni, ezért határait olyan nagyra szélesítették, hogy az a város körüli falvakat is magába foglalta (Mishna Menachot 7,3; 11,2). A zarándokok egy része ott tartózkodott az ünnepek alatt. Erről az evangéliumokban is olvasunk, hogy Jézus és tanítványai a *peszach* idején Betániában töltötték az éjszakát (Mt 21,17; Mk 11,11).

Itt tehát „a mezőről” azt is jelentheti, hogy Simon éppen Jeruzsálem körüli zarándokszállásáról vagy egy fekvőhelyről jött és útban volt a városba és talán még valamit be akart szerezni az ünnepre, vagy a templomot akarta meglátogatni.

**A keresztút és a pretorium** – Jézus és Simon és a római katonák találkozására ma a keresztúton az ötödik állomás emlékeztet. Egy kis oratórium áll ott, amelyet a ferencesek gondoznak. Hogy valóban hol volt ez a találkozás, nem lehet megállapítani. Ha az eredeti keresztutat próbáljuk rekonstruálni, akkor annak a kezdetét és végét kell megállapítani. Az evangéliumokból tudjuk, hogy a keresztre feszí-

téshez az út Pilátus pretoriumától indult és a városon kívülre a Golgota kivégzőhelyére vezetett. A keresztre feszítés helyét a helyi keresztény hagyomány minden időkre megőrizte. Viszont másképp van ez a pretoriummal kapcsolatos hagyománnyal.

Jeruzsálem az első zsidó háború során (66-70) teljesen elpusztult, a pretorium is tönkrement. *„Ez magyarázza a tényt, hogy miért halványulhatott el Jézus elítélése helyének emlékezete, miért nem egységes a róla szóló hagyomány, és miért tartanak számon több helyet is úgy, hogy az volt a gabbata. Ehhez járul még egy tény, amit általában nem szoktak figyelni: mindkét hely, amely pretorium gyanánt számításba jöhetett – az Antonius-vár és Heródes palotája – római megszállás alatt volt. A délnyugati városhegyen állt a tizedik légió tábora”* (Kroll 433.o.). A 4-8 században a Tyropaion völgyben, a templomtértől nyugatra keresték a pretorium helyét. Az arab hódítás (637) után az ítélet helyét a délnyugati városhegyen, az Utolsó Vacsora terme és Kaifás feltételezett palotája közelében keresték. A kereszties háborúk korában kezdődik egy újabb hagyomány, amely az Antonius-várban, a templomtér északnyugati sarkánál vélte megtalálni a pretoriumot. Ott kezdődik ma is a keresztút.

Pilátus pretoriuma helyével és a keresztút történelmi útvonalával csak a 20. században történt kritikai kutatás. Ezt a domonkos L.-H. Vincent (1872-1960) régészeti kutatásai indították el, aki a Sion-nővérek területén végzett ásatások után arra a meggyőződésre jutott, hogy az Antonius-vár volt a pretorium.

Ezt a véleményt cáfolta meg a szintén az Ecole Biblique profeszszora a domonkos P. Benoit (1906-1987). Ő állítja, hogy sikerült megbízható filológiai, jogászai és történelmi bizonyítékokkal kimutatni, hogy a „pretorium”, ahol Pilátus halálra ítélte Jézust, Heródes palotája volt Jeruzsálem délnyugati dombján, amit ma „Dávid tornyának” neveznek. A bizonyításának több megválaszolatlan pontja maradt.

A legújabb régészeti leletek viszont újra a Tyropeion völgybe a bizánci kor pretoriumához vezetnek. G. Kroll is utal erre könyvében: *„Figyelemreméltó érvekkel igazolta azt a véleményt, hogy a praetorium a Tyropeion-völgy nyugati oldalán volt: B. Pixner OSB,*

(*Noch einmal das Pretorium. Versuch einer neuen Lösung, in ZDPV 95 (1979) 56-86.o.*) Ugyanakkor G. Kroll nem foglalkozik B. Pixner véleményével, és bizonyítékaival. Lássuk röviden B. Pixner végső megállapítását:

Miután az utolsó évtizedek irodalomtörténeti és régészeti kutatásai kimutatták, hogy a praetorium nem az Antonius várban volt, úgy látszott, hogy Jézus elítélése helyének csak a Citadella maradt. Ennek viszont ellentmond a kora keresztény hagyomány, amely a praetoriumot a Tyropeion völgyben tisztelte. Az újabb ásatások során ismert lett a S. Maria Nea fekvése. Így a Nea és a Szophia templom (ez a bizánci praetorium) helyi összetartozása igazolja a keresztény hagyományt. Ezért állítják, hogy a praetorium nem lehetett messze a Nea-tól a Tyropeion völgy nyugati oldalán és nem annak a keleti oldalán (a Citadellában), amint ezt P. Benoît állította.

A keresztút története, valamint nagypéntek éjszakáján a zarándoklat a passio emlékhelyeihez megmagyarázza, hogy a praetoriumot miért helyezték át csak a 9-10. században a Sionra, a keresztes idők után pedig az Antonius várba.

A középkorban Flavius Josephus írásainak kutatói gondolták azt, hogy a praetorium az Antonius várban volt. Josephus szövegeinek pontos elemzése viszont azt mutatja, hogy a keresztény hagyomány ahhoz a helyhez kötődött, ahol a Hasmoneusok palotája állt. Ezt Heródes, majd a római helytartók - maga Pilátus is - adminisztrációs épületként használták Heródes palotája mellett. A kora keresztény hagyományt a szent helyekkel kapcsolatban, ebben az esetben is igazolta az archeológia. A praetorium egy magaslaton volt, a templomtértől nyugatra. Hagyomány, történelem és a régészet ezt bizonyítja. Jézus itt állt Pilátus előtt, és innen indult keresztjével a Golgotára.

**A kereszt vitele** – Amikor Simon a városba ment találkozott a római katonákkal, akik három halálraítéltet kísérték kivégzésre. Mind a hárman a *patibulumot* vitték a hátukon. Ez a haránti része a keresztnek, amelyet maguknak az elítélteknek kellett a kivégzőhelyre vinni. Néha kötelekkel kötötték ezt az elítéltre. 35-40 kg lehetett. A

függőleges keresztgerenda (*palus, stipes*) a kivégzőhelyen volt már többszöri használatra felállítva.

A táblát (*titulus*) az elítélt nyakába akasztották, vagy előtte vitték, hogy az úton állók megtudják a kivégzés okát. Az elítéltek közül ketőt „*lázadónak*”, nem közönséges bűnözőknek, hanem politikai vezetőnek és lázadónak neveztek. A harmadik *tábláján* a „*rex judaeorum*”, a zsidók királya volt olvasható. Az embereket, akik a csoporttal találkoztak az eset nem nagyon érdekelte. Volt elég tenni valójuk a kovásztalan kenyér ünnepének előkészületeivel. Azonkívül alig volt, aki kész lett volna a lázadók kivégzése miatt tetszését kifejezni a megszállóknak. Nagyobb volt a zsidók és rómaiak közötti ellenségesség. Az elítéltek közül az egyik a „*zsidók királya*”, a kereszt súlya alatt hirtelen összeesett. Ekkor lépett a kivégzést vezető római a meglepett Simonhoz és kényszerítette, hogy az összecsukló elítélt *platibulum*-át átvegye és a kivégzés helyére vigye.

**Simon és a korai egyház** – A keresztre feszítéssel kapcsolatban Simont már nem említi az evangélium. Simon története később ahhoz vezetett, hogy alakját a doketista eretnokségben felhasználták. A doketizmus (görögül *dokein*=látszani) azt a tévtant jelenti, amely szerint Jézus Krisztusnak csak látszólag volt fizikai teste, ezért nem is szenvedhetett és nem halhatott meg a kereszten. A doketizmus egyik hirdetője Baszilikész (kb. 85-145), azt tanította, hogy Jézusnak „test nélküli hatalma” volt, és át tudta magát változtatni vagy láthatatlanná tudta tenni. Cirenei Simon nem csak Jézus kereszttjét vette át, hanem helyette őt feszítették keresztre. Lyoni Iréneusz egyházatya ír erről (Adv. haer. I. 24,4).

Nem ismeretes, hogy Simon a kora keresztény egyházhoz tartozott-e. Ellentétben az Újszövetség alakjaival nem szerepel a szentek között sem. A keresztúti ájtatosságon viszont a mai napig is megalapított helye van az egyház spirituális hagyományában.

(Forrás: Bernardin R. Höhn: Im Land des Herrn 67. Jg. 2013. 18-23.o.)

B. Pixner OSB, Noch einmal das Pretorium. Versuch einer neuen Lösung, in ZDPV 95 (1979) 56-86.o.)

## Pilátus pecsétje

Ötven évvel ezelőtt az izraeli Heródióban folyó ásatások során egy bronz gyűrűt találtak. Egy görög szöveg volt rajta körben, a közepén pedig egy (bor-)vegyítőedény képe. Felfedezése után öt évtizeddel derült fény a tulajdonosára, aki nem volt más, mint Poncius Pilátus, Jeruzsálem helytartója, aki Jézust keresztre feszíttette. Pilátus nevét alapos tisztítás után, speciális fényképezőgéppel tudták végre elolvasni. Valószínűleg a helytartó hivatalos pecsétje volt. ([www.independent.co.uk](http://www.independent.co.uk), 2018.11.6.)

A Heródió felső várának oszlopokkal övezett udvarában számos üveg- és cseréptöredék, valamint rengeteg fémtárgy (bronzeszközök, vas nyílhegyek, az első zsidó háború idején vert pénzek) közül került elő az



öntött réz pecsétgyűrű, amelynek szélessége 15 mm, hosszúsága 17 mm, vastagsága 1 mm. A gyűrű pecsét része teljesen ép, de a karikája félig hiányzik. Kivitelezése kezdő ékszerészre vall, és a felhasznált anyag minősége és mennyisége is hagy kívánnivalót. A gyűrűfejen egy edény ábrázolása található, amelynek görög neve kratér, vagyis vegyítőedény. A kratér jellemzője, hogy szájnyílása közel olyan széles, mint maga a test, amely „krátterszerűen” öblös és mély. Ennek a típusnak a „kehely-kratér” nevet adták, mivel az edény teste a virágkehelyhez hasonlóan felfelé szétnyílik.

A kratér mindkét oldalán görög betűk olvashatók, természetesen negatív vésetben, hiszen pecsétgyűrűről van szó. Az edény bal oldalán az ATO, jobb oldalán a ΠΙ betűcsoportok helyezkednek el, amit fordított sorrendben egybeolvasva a ΠΙ(Λ)ATO szót kapjuk. A kiváló görög epigráfus, Leah Di Segni olvasatában ez nem más, mint a Pilátus név görög átírása birtokos esetben: ΠΙ(Λ)ATO(Y), azaz ΠΙ(L)ATU, amelyről a szó végi üpszilon betű lemaradt, és jelentése: „PILÁTUSÉ”. ([hetek.hu](http://hetek.hu))

**É l ő I g e**

**BIBLIAISKOLA**

**Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat**

*Vágvölgyi Éva*

## **Bölcsesség az ókori keleten V.**

**Jób könyve: A szenvedés legyőzése**

**(Jób barátai, Jób 4,1-21; 5,15-18; 22,1-11.21-30)**

### **A.) Alapgondolat**

Vigasztalni csak az tud, aki osztozik a másik fájdalmában: „Örüljete az örvendezőkkel, és sírjatok a sírókkal!” (Róm 12,15) – mondja Szt. Pál. Csak a valóban együtt érző szív képes megtalálni a vigasztalás szavait, ha egyáltalán vannak rá szavak abban a helyzetben. Egy család elveszítette a fiát, egy közlekedési balesetben benn égett az autóbuszban. Egy papismerősöm temette. Kérdeztem a temetés után, hogy mit tudtál nekik mondani? Ő azt válaszolta, hogy semmit, megőleltem őket és velük sírtam.

Mindenféle elméletet lehet gyártani a szenvedésről, hogy miért van, mi a célja, stb., de ezek a szenvedőnek semmiféle vigasztalást nem nyújtanak. Mire lenne jó egy gyermek halála, mire jók egy rákos édesapa csillapíthatatlan fájdalmai és halála, aki egy feleséget és két kicsi fiút hagy hátra? Nem, a szenvedés és a halál nem jó. A szenvedésnek és a halálnak önmagában nincs semmi értelme. Életelenes, pusztít, rossz. A Szentírás szerint a bűn által jött a világba, amikor az ember Isten helyett a Rossz felé fordult, akkor nyitott utat neki. A Rossznak sincs értelme, a Rossz az önmagáért való pusztítás, a valamit semmivé tenni, a szépet megrontani, stb. A megtörténtet nem lehet meg nem történtté tenni, nem lehet úgy tenni, mintha a

Rossz nem létezne, nem lehet úgy tenni, mintha nem lépett volna be az ember életébe, és nem rontotta volna meg azt. A dolog egyszer s mindenkorra megtörtént. Van szenvedés és van halál és semmi értelme nincs, a Rossz önmagáért, a pusztítás önmagáért.

Jób története rávilágít, hogy az ő szenvedései is önmagukban értelmetlenek voltak, nem tették őt jobbá, nem tisztították meg, nem a bűneiért ráért büntetésül kapta őket, ahogy a barátai a maguk emberi logikájával értelmezni próbálták. A szenvedés és a halál nem Isten ránk mért büntetése. Isten szeretetből teremtette az embert, és szereti őt, még akkor is, amikor az ember elfordul tőle a Rossz felé. A Rossz az, aki az ember életére tör, aki irigységből el akarja pusztítani. És meg is teszi. Látjuk mennyi értelmetlen szenvedés, és halál van körülöttünk. Amikor az ember a szenvedés és a halál darálójába kerül, nem érti, mi történik vele, nem lát, nem ért, sötétben van. Ebbe az éjszakába hozott számunkra fényt maga Isten, amikor a Fiú megtestesült, aki megmutatta, hogy úrrá lehet lenni a szenvedés és a halál éjszakáján. Nem szüntette meg, hanem saját szenvedése, kereszthalála és feltámadása által megmutatta, hogyan nyerhet értelmet a szenvedés és a halál, és hogy a halál sokkal inkább kezdete valaminek, mint vége. Hogyan nyer értelmet a szenvedés és a halál Jézusban? Úgy, hogy ő nem tehetetlen elszenvedője a szenvedésnek, mint Jób, hanem aktív résztvevője azzal, hogy saját önmegvalósításának részévé teszi, amikor irántunk való szeretetből és az Atya iránti engedelmességből igent mond: „Atyám! Ha akarod, vedd el tőlem ezt a kelyhet, de ne az én akaratom teljesejék, hanem a tiéd” (Lk 22,42). A szeretet az egyetlen, ami értelmet tud adni a szenvedésnek és a halálnak, szeretet Isten iránt, és amikor felajánlom másokért, akkor mások iránt. Nem fáj kevésbé a fájdalom, de a szeretet által értelmet nyer és a sötétségből a fény felé mutat. A szeretetből vállalt szenvedés és halál nem sötétségbe taszít, nem megcsonkít és megsemmisít, hanem dicsőségbe, ragyogó fénybe fordítja azt, ami addig sötétség volt, a világosság győz a sötétség fölött:

„Halál, hol a te győzelmed?

Halál, hol a te fullánkod?« {Óz 13,14}” (1 Kor 15,55)

A szenvedésre és halálra egyetlen válasz létezik, maga Isten, aki szeretetből közénk jött. Egy koncentrációs tábor foglyai előtt egy



gyermeket kínoztak, amit nekik végig kellett nézni. Az egyik fogoly odasúgta a másiknak: „Ilyenkor hol van Isten?” A hívő másik azt válaszolta: „Ott, éppen most ölik meg!”

Jób miértjeire és kétségbeesett panaszára a barátai csak ügyefogyott elméleteket tudnak mondani, amelyek vigasz helyett inkább még nagyobb kétségbeesésbe kergetik, mint hogy segítenének rajta. Jób teljesen magára marad kínjaival. Bár úgy érzi Isten is ellene fordult, még sincs más választása, mint hogy hozzá fordul, és Isten majd megadja neki a választ, bár nem egészen úgy, ahogy Jób várta. Isten minden hozzáfordulónak válaszol. Nem mindig úgy, ahogy mi szeretnénk, ahogy elvárjuk, de mindig megadja a miértjeinkre a választ, senkit sem hagy sötétben, senkit sem hagy kétségbeesésben, mert ő a szeretet: „Szeretet az Isten” (1 Ján 4,16), és a hívő ember megtapasztalhatja magában Szt. Pállal együtt: „Telve vagyok vigasztalással, nagyon bőséges az én örömöm minden szorongatásunk mellett. (2 Kor 7,4)

**B.) Jób 4,1-21;  
5,15-18; 22,1-11.21-30**

**C.) Bevezetés**

**1. Jób (Walter  
Habdank fametszete)**



## 2. Vigasztaló közhelyek és mondások



### **3. Mit tud mondani az ember szenvedőnek?**

A Jób-költemény legnagyobb részét a három barát vigasztalása teszi ki.

A prózai rész (2,11-13) nagyon óvatosan ír a barátokról. Először hallgatnak és csöndben maradnak Jóbnál, tiszteletben tartva a szenvedését, ugyanakkor képtelenül arra, hogy szavakat találjanak rá, „mert látták, hogy igen nagy a fájdalma”.

A költői rész kezdetén Jób keserű panasza nyitja meg a párbeszédet.

### **4. Első válaszkísérlet**

Jób kérdésére a barátok háromféle tanító bölcsesség alapján keresnek választ, mindig új változatban:

- Isten végtelenül hatalmas és igazságos, és nem hagyja, hogy az igaz szenvedjen. Tehát a szenvedőnek saját bűnös tetteiben kell keresni a szenvedése okát („tett-következmény összefüggés”).

- Vagy ha az igaznak mégis szenvednie kell, annak pedagógiai célja van: „Akit Isten szeret, azt megfenyíti” („szenedéspedagógia”). A Katolikus Katekizmusban ezeket találjuk a szenvedéssel kapcsolatban:

„56.Hogyan működik együtt az ember az isteni gondviseléssel?

Isten az embert – fölébresztve benne „az ő jóságos tervei szerinti akarást és cselekvést” (Fil 2,13) – megajándékozza azzal és szabadságát tiszteletben tartva meghívja arra, hogy cselekedeteivel, imádságával, sőt szenvedésével is működjön együtt Övele.

58.Miért engedi meg Isten a rosszat?

A hit biztosít bennünket arról, hogy Isten nem engedné meg a rosszat, ha nem tudna jót kihozni belőle. Csodálatosan megmutatta ezt már Krisztus halálában és feltámadásában: a legnagyobb erkölcsi rosszból, Fiának megöléséből fakasztotta a legnagyobb jókat, Krisztus megdicsőülését és a mi megváltásunkat.

77.Milyen más következményei vannak az eredeti bűnnek?

Az eredeti bűn következtében az emberi természet nem romlott meg teljesen, de természetes erői meggyengültek, és az emberi természet a tudatlanság, a szenvedés és halál hatalma alá került és a bűnre hajlóvá lett. E bűnre való hajlandóságot nevezünk concupiscentiának.

78.Mit tett Isten az első bűn után?

Az első bűn után a világot elárasztotta a bűn, de Isten nem hagyta az embert a halál hatalmában, hanem titokzatosan – a Protoevangéliumban (Ter 3,15) – megígérte, hogy a bűn vereséget fog szenvedni és az embert kiemeli bukásából. Ez a megváltó Messiás első meghirdetése. Ezért a bukást végül szerencsés véteknek lehet neveznünk, mert „ilyen és ily nagy Megváltót érdemelt” (Exultet). (A Katolikus Egyház katekizmusának kompendiuma)

- A harmadik lehetőség a szenvedés relativizálása: Előfordulhat, hogy az egyén szenvedése mások sokkal nagyobb szenvedésével összehasonlítva eltörpül. De az is lehetséges, hogy a szenvedő ember szembefordul a mérhetetlenül hatalmas Istennel és elnémul.

Mint a három közül a legrégebbi jóbarát, beszédével a temáni Elifáz kezdi a „lelkigondozást”.

A szónoki kérdés által Elifáz rögzíti a tényállást: Jób igaz ember, tehát nem kell félnie attól, hogy ha Istenhez fordul, ő nem fog igazságot szolgáltatni neki.

Itt merül fel először, aztán majd egyre újabb változatban a barátok beszédeiben az az állítás, hogy: Az igaz emberek élni fognak, a bűnösök elpusztulnak.

Egy isteni „látomással”, támasztja alá azt a bölcsességet: Isten előtt senki sem nevezheti magát igaznak. A mindenható és igazságos Istennek vagyunk mindnyájan alávetve. A sorsa alakulása miatt az igaznak látszó Jóbnak kell, hogy legyen valami vétké. Az ég angyalaival való összehasonlításban, akik sokkal tökéletesebb lények az embernél és mégis találni bennük hibát, hát hogy gondolhatná a véges kis ember, a vályogházak lakója, hogy ő hibátlan?

A részlet egy szónoki mestermű: Elifáz Jób helyzetét hozzákapcsolja a sors működéséhez. Jób nem kap közvetlen tanácsot a magatartására vonatkozólag, a szónoki kérdés azonban nem hagy kétséget

afelől a szándékolt kijelentés felől, hogy az isteni kinyilatkoztatással szemben semmiféle érvelésnek nincs helye!

Elifáz teológiai rendszerének igazságát ezzel az állítással bizonyítja: A világban az igazságosság szabályszerűen működik, és néha kiderül, hogy valaki szebbnek képzei magát, mint amilyen a valóságban.

Jób számára, aki nyakig ül a szenvedésben, ez a válasz szidalmaszának tűnik, sem mint megnyugtató válasznak; a saját bőrén megtapasztalja, hogy a bölcsességi téziseknek megvannak a maguk korlátai.

## **5. A beszéd megvilágítása**

A Jób és barátai közötti nézeteltérés egyre keményebbé válik. Maga a megfontolt Elifáz is kijön a béketűrésből és egyre nyíltabban és világosabban fogalmazza meg, hogy ő hogyan ítéli meg Jób helyzetét:

Véleménye szerint Jób súlyosan vétkes. Roppant mennyiségű, vélt és egyáltalán nem bizonyított okot sorol fel, ami szerinte Jób szenvedésének alapját képezi. Az ő szemében Jób legnagyobb bűne az Isten ellen való lázadás. A kétségbevonhatatlan állítás, hogy „Nincs bűn nélkül való ember” teszi az érvelését olyan nyomóssá.

Jóbnak semmi esélye: Ő szegény csak a saját tapasztalatát tudja szembeállítani ezzel, és az ártatlanságát bizonygatja. Az Istennel való kapcsolatában a barátok a szemrehányásaikon keresztül nem segítenek. Csak még inkább lázadásba kergetik.

Az egzisztenciális szenvedés jelentését, ahogy Jóbnál látjuk, csak maga a szenvedő tudja megérteni. A kívülálló gyorsan belefut abba a veszélybe, hogy csak „üres szavakat” mond a vigasztaló szavak helyett.

Gyakran csak a saját életszisztémánk bizonyossága számít: Az ember nem azért szereti és féli Istent, mert ő Isten, hanem mert benne látja a jólétének és a szerencséjének a biztosítékát.

De a barátok összes kritikája mellett sem szabad elfeledkezni arról, hogy:

Ők arra kényszerítik Jóbót, hogy beszélgetés folyamán világosan megfogalmazza a helyzetét, és végülis ezáltal lehetővé teszik: hogy egyben megfogalmazza az Istennel való kapcsolatát, ami végül az óhajtott választ megadja számára – ami egészen más lesz, mint ahogy ő elképzelte.

### D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtar- tam
<b>1. Ének: Ne félj, ne aggódj</b>	ének kot- tából	Énekelj az Úr- nak, 286. o. 5 perc
<b>2. Mit tud mondani az ember a szenvedő- nek?</b> a.) Az óravezető felolvassa a Jób 2,11-13 részét. A résztvevők néhány percig szemlélik Jób képét (lásd Bevezetés 1.), majd az óra- vezető irányításával beszélgetnek a követke- ző kérdések alapján: - Mit tudnánk mondani Jóbnak, mivel tud- nánk őt vigasztalni? - Lehet-e egyáltalán mondani valamit ilyen helyzetben? b.) A résztvevők közösen áttekintik és meg- beszélik a vigasztaló közhelyeket és mondá- sokat (lásd Bevezetés 2.) - Mi a baj ezekkel?	Képmédi- táció és utána cso- portos be- szélgetés az órave- zető irá- nyításával	szentírási szö- veg, Jób képe fénymásola min- denkinek külön lapon A vigasztaló közhelyek és mondások külön lapon mindenki- nek  35 perc
<b>3. Első válaszkíséret</b> A résztvevők versről versre elolvassák a Jób 4,1-21; 5,15-18 részt. Mindenki két különböző színű kártyát vesz a kezébe: Az egyikre kell feljegyezni azt a verset - amit elsősorban mondanék egy szenvedő- nek,	Egyéni írásbeli munka, utána cso- portos megbeszé- lés az óra- vezető irányításá- val	szentírási szö- veg, két külön- böző színű kár- tyák, ceruza  40 perc

a másik kártyára azt a verset

- amit én semmiképp sem mondanék.

Amikor a résztvevők elkészültek, az asztal közepére helyezünk egy Jóbot ábrázoló biblikus figurát, vagy a Jóbot ábrázoló képet (lásd Bevezetés 1.) és körbe rakjuk a kártyákkal. A belső körbe helyezzük a pozitívakat, a külső körbe a negatívakat, majd megbeszéljük. (lásd Bevezetés 4.)

#### **4. A beszéd megvilágítása**

A résztvevők közösen elolvassák a Jób 22,1-11.21-30.

Kérdések a szöveg megvilágításához:

- Mi módosult?

- Mire céloz Elifáz?

- Mi a fontosabb Elifáznak, a barátja vagy az általa felállított rendszer?

(lásd Bevetés 5.)

#### **5. Az óravezető összefoglaló gondolatai az Alapgondolat alapján**

#### **6. Befejező ima, ének**

csoportos munka az óravezető irányításával

szentírási szöveg  
tábla, kréta,  
jegyzetfüzet, ce-  
ruza

25 perc

5 perc

Kötetlen  
ima

kotta, gyertya,  
gyufa  
10 perc

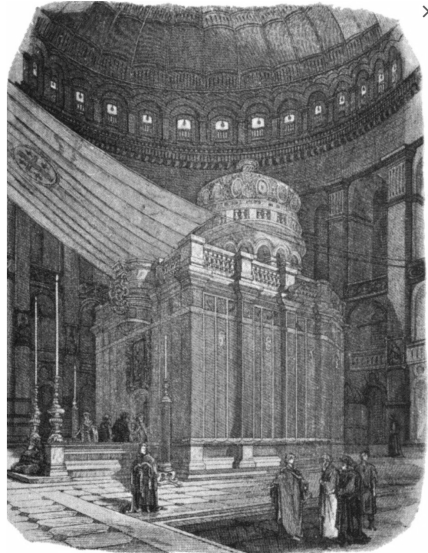
A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a százkettedik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2019. ápr. 2. Szeretettel:

*Vágvölgyi Éva óravezető  
Tarjányi Béla szakmai vezető*

## A Szent Sír felnyitása

1. *Restaurálás* – A Szent Sír bazilika hatalmas, 50 méterre magasodó kupulája alatt, a templom közepén áll *Szent Sír kápolna*. Ez egy U alakú márvánnyal borított építmény, kb. nyolc méter hosszú és öt méter széles. A templom főbejárata felé nyílik az ajtaja, amelyen át egy szűk előtérbe jutunk, innen pedig tovább, a sírkápolna belső, legszentebb helyére. Ez egy szűk, téglalap alakú helyiség, az egyik oldalán kb. 80 cm. magasan fekszik egy márványlap a fal mentén, előtte hosszúképpen egy szűk szabad hely van, ide jöhetnek be a látogatók. A kis folyosó belső végén egy szerzetes áll és felügyeli a zárándokokat. Legfeljebb hárman-négyen jöhetnek be egyszerre, és néhány percig áhítattal csodálják a márványlapot és a fölötte lévő gyönyörű domborművet, megsimogatják, mecsoókolják Jézus testének helyét... aztán jön a zárándokok következő csoportja.



**A Sírkápolna a keresztések korában**

Ez a kápolna mintegy kétszáz éves, de már a keresztések is állítottak ide egy kis kápolnát. Ez az építmény az idők folyamán nagyon meggyengült, sőt, a múlt században több kisebb földrengés miatt olyan rossz állapotba került, hogy az összedőlésétől tartottak. Ezért 1947-ben kívülről megerősítették vasgerendákkal, de a belsejében akkor nem végeztek felújítást.

A szentély később annyira veszélyessé vált, hogy 2016-ban a rendőrség néhány órára lezárta a zárándokok elől. Ez hatalmas felháborodást okozott a keresztény egyházak körében, mert a



rendőrség előzetes értesítés és tanácskozás nélkül döntött a szerinte látogathatatlaná vált építmény lezárása mellett. De ez az esemény végül létrehozta az összefogást a felújításról a különböző keresztény egyházak között.

Megegyezésük értelmében az athéni Nemzeti Műszaki Egyetem felelős a munkálatokért, amelyeket a görög ortodox pátriárka és a római katolikus egyházhoz tartozó Szentföld Őrzői ferences rend képviselői felügyelnek.

2016-ban meg is történt a restaurálás. Ennek során felújítottak minden vascsövet, titánrudakat helyeztek a kövekbe és különleges anyagokat fecskendeztek a sziklába, hogy megerősítsék. A szentély egyes részeit elszállították, majd felújítva építették vissza.

*A Szent Sír felnyitása* – Évszázadok óta először vizsgálják majd tudósok a Jézus nyughelyeként tisztelt Szent Sír eredeti rétegét – számolt be 2016 októberében a jeruzsálemi görög ortodox pátriárka és más egyházi vezetők által jóváhagyott kutatásról a National Geographic tudományos folyóirat.



A ferences rend, az örmény egyház és a görög ortodoxok közösen végezték el a helyreállítást, amelyet a görög kormány és magánadományok is segítenek. 2016. március elején Athénban konferenciát rendeztek a felújításról, ahol a szentélyt felmérő több görög tudós is ismertette véleményét az építmény állapotáról. Szerintük a márvány-

## ***A Szent Sír felnyitása***

---

épület romlásához legnagyobb mértékben a nedvesség, a nagyszámú látogató járult hozzá, de káros hatása van az égő gyertyáknak is, amelyek olaj- és faggyúlerakódásokat okoznak. A helyreállítás várhatóan 2017 elején fejeződik be. A munkálatok idején folyamatosan nyitva lesz és látogatható marad a kereszténység egyik legfontosabb zarándokhelye.

A Szent Sír Bazilikában legalább 1555 óta, de valószínűleg még régebben márványlap fedi a sírhelyet, ahová a hagyomány szerint Jézus Krisztust eltemették. „Elhúztuk a márványlapot, és nagyon meglepett bennünket az anyag, amely a sírhely belsejét kitöltötte – számolt be Fredrik Hiebert, a National Geographic Society régésze, a kutatást és felújítást végző csoport munkatársa. – Hosszú tudományos munka lesz, de végül meg fogjuk látni az eredeti kőzetréteget, amelyre a hagyomány szerint Krisztus testét fektették.”

A bazilikán belül a Jézus sírjaként tisztelt szentélyt legutóbb 1808 és 1810 között állították helyre, miután egy véletlenül kialakult tűzben leégett. A szentély és a Szent Sír mostani felújítását az athéni Nemzeti Műszaki Egyetem szakemberei végezték Antonia Moropoulou professzor asszony vezetésével.



**A márványlap leemelése**

A restaurálási munkálatok 2016 május végén kezdődtek meg, miután történelmi egyezség született a görög ortodoxok, az örmény egyház, és a római katolikus ferences rend között a közösen

elvégzendő helyreállításról, amelyet a görög kormány és magánadományozók, köztük Jordánia királya is pénzzel támogatott. (A restaurálás összköltsége 4 millió dollár.)

A sír helyreállítása példátlan alkalom volt arra, hogy a tudósok megvizsgálhassák a legnagyobb tisztelettel övezett keresztény emlékhelyen az eredeti sziklaréteget. Ennek elemzése lehetővé teszi, hogy jobban megismerjék nemcsak a sziklasír eredeti formáját, hanem azt is, hogyan alakult a szent hely azóta, hogy 326-ban Szent Ilona rátalált Jézus keresztre feszítésének és a feltámadásának helyszínére.

Több száz év után tehát először leemelték a Jézus sírja fölött lévő márványlapot, amellyel a 16. században fedték le azokat a köveket, amelyekre a hagyomány szerint keresztre feszítése után Jézus Krisztus testét egy sziklasírban elhelyezték.



Elsőként a görög, az örmény egyház és a ferencesek képviselői ereszkedtek le a sírba. „Majd nagy mosollyal az arcukon jöttek ki ismét” – számolt be az eseményről Fredrik Hiebert, a feltárás résztvevője a National Geographic munkatársa.

„Mindannyian nagyon kíváncsiak voltunk. Amikor lementünk, láttuk a sírt, meg sok törmeléket.” Az elmozdítás után a márványlap alatt régi kötőanyagokat találtak, és egy eddig felfedezetlen szarkofágra bukkantak. Fr. Hiebert így folytatja: „A legcsodálatosabb dolog

az volt számomra, amikor a felső porréteget eltávolítottuk, és egy második márványtáblát találtunk. Ez sötét volt, nem olyan sárgás, mint a felső. Egy szépen alakított görög kereszt volt rá vésvé. Egyáltalán nem sejtettük, hogy itt rejtőzik.”

„Amikor felfogtuk, hogy mit találtunk, a térdünk egy kissé remegni kezdett. Erre aztán nem számítottunk! Persze még nem jelenthetjük ki teljes bizonyossággal, hogy valóban Krisztus márványtábláját találtuk meg, de jó esély van rá.

„Mindez azt bizonyítja, hogy a zarándokok ma valóban ugyanazt a sírt látogatják, amelyet a 4. században Konstantin császár talált meg, később pedig a keresztesek.”

(<https://www.wmf.org/project/church-holy-sepulchre>)

Antonia Moropoulou, görög egyetemi docens is megvizsgálta a lenti sírt, és azt nyilatkozta, hogy Krisztus sírja az a szikla, amit már évszázadok óta keresnek, ám eddig senki nem talált rá.

A pontos részleteket egyelőre nem hozták nyilvánosságra, de pontosan dokumentáltak mindent, hiszen alig valószínű, hogy a sírt akár a következő évszázadok során is újra felnyissák. A felújításról a National Geographic készített dokumentumfilmet. A Szent Sír szakértője, Martin Biddle elmondta: évekig, évtizedekig is eltarthat a most nyert adatok feldolgozása.

A Sírt végül újra lezárták, talán örökre. Hatvan óráig volt nyitva. Ettől kezdve a pompásan helyreállított Szent Sír kápolna újra, folyamatosan látogatható.

Forrás: Magyar Kurír, femina.hu, hirado.hu, Aletheia.org, nlcafe.hu, www.wfm.org.

---

## **Jézus arca**

Jézus arcának korai, szakáll nélküli ábrázolására bukkant egy izraeli művészettörténész a Negev-sivatagban, egy bizánci templom romjában – számolt be a Háárec című újság honlapja 2018. november 22-én.

Noha Jézus és a kereszténység a Szentföldön született, ezen a területen alig maradtak fenn korai keresztény művészeti emlékek. De a sivatagi nabateus, majd keresztény városka, Sivta templomainak romjában tavaly óta már a második igen korai Jézus-ábrázolást azonosították, és ezúttal arcképek nyomait is megtalálták. A freskó Jézus keleti hagyományt követő szakáll nélküli és rövid hajú, hosszúkás orrú ábrázolását jeleníti meg. A Jézus arcát is megőrző kép egykor a keresztelőkápolnát díszítette, és azt a jelenetet ábrázolja, amikor Keresztelő Szent János megkereszteli Jézust.



Az evangéliumok nem írják le Jézus külsejét, azonban a régi kolostorok és templomok bővelkednek ábrázolásában. A nyugati hagyomány általában hosszú hajjal és szakállal mutatta, de a korai, keleti stílusban alkotott képeken – mint Sivtában – nincsen szakáll, és általában rövid, göndör a haja. A Beér-Sevától negyven kilométerre délre fekvő Sivtának az 5. és a 7. század között, a bizánci korban egyszerre három temploma is volt, Jézus átlényegülésének ábrázolását a déliben, megkeresztelését pedig az északiban fedték fel.

Az első ma ismert Jézus-ábrázolás kétszáz évvel halála után született, és hűséges pásztorként, vállán egy juhot hordozva mutatja. Ezt Durában, Szíria iráni határánál találták egy templom keresztelőkápolnájában, és 233 és 256 közé datálják. A képek Durában azért maradtak meg, mert az egész város megsemmisült a harmadik század közepén, és a falfestményeket betemette a homok.

A kereszténység történetének első évszázadaiban sokféleképpen ábrázolták, rövid és hosszú hajjal, szakállal vagy anélkül. A 4. századi római katakombákban rövid a haja, hasonlóképpen a koptok képein, valamint a Szíriában talált korai, bizánci festményeken. Jézust a nyugati egyházban a 6. századtól ábrázolják hosszú hajjal.

Forrás: MTI

## **TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL**

**Megjelent a Családi Biblia** – Családi otthonok, templomi közösségek számára Társulatunk kiadta a KNV Bibliánkat nagyobb, A/4-es méretben. Mérete miatt nagyon jól olvasható, bár szövegében és elrendezésében azonos a közkedvelt Zsebbibliánkkal. Különlegessége, hogy Borsos Miklós tizenhat, bibliai jelenetet ábrázoló grafikáját is tartalmazza, valamint a családok tagjainak, adatainak, emlékeztetések feljegyzésére szánt oldalakat, ún. Családi Krónikát.

A díszes kiadvány két változatban készült. Van egy egyszerűbb, aranynyomásos változata, de igazán díszes, bőrkötéses kiállítású formában is kapható. Bízunk abban, hogy a katolikus családok éke lesz, amelyben a családok megörökíthetik a család történetét, krónikáját.

---

### **Erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat – Főegyházmegyei Biblia-napot rendeztek Gyulafehérváron**

Az Erdélyben működő Katolikus Magyar Bibliatársulat találkozót szervezett október 27-én a gyulafehérvári Gróf Majláth Gusztáv Károly Római Katolikus Teológiai Líceum (GMGK) Borromeo Szent Károlyról elnevezett kápolnájában. Az eseményen közel százhusz fő vett részt.

A résztvevők Erdély különböző településeiről jöttek, de voltak, akik Budapestről érkeztek a találkozóra. A „Barátainknak mondalak benneteket” (Jn 15,15) mottójú rendezvény programja a Szentírás ünnepélyes trónra emelésével kezdődött.

A Katolikus Magyar Bibliatársulat nevében Magos Gyöngyvér, a gyulafehérvári szeminárium és a kisszeminárium nevében pedig Bodor Attila köszöntötte a jelenlévőket, majd Jakubinyi György érsek tartott megnyitóbeszédet. A főpásztor a Szentírás olvasásának fontosságát hangsúlyozta, beszélt a Biblia keletkezéséről és jelenlegi formájának elrendezéséről.

A rendezvény főelőadója Oláh Zoltán teológianár volt, aki „*A barátság a Bibliában*” címmel tartott előadást. Bemutatta a bibliai barátságokat, azok megnyilvánulásait, és azt, hogy mit taníthatnak a

mai ember számára. Nagyon fontos felismerni az igazi barátot, ezért próbára kell tenni. Sirák fia, a bölcs tanító óvatosságra int tehát a barátokkal kapcsolatban, reálisan és kritikusan tárgyalja ezt a kapcsolatot, és állítja, hogy a hű barátság megfizethetetlen érték. A barátság bizalomra és diszkrécióra épül. Az igazi barátok nem tartogatnak titkokat, csak meglepetéseket későbbre – idézte William Paul Youngot az előadó. Nem szabad visszaélnünk barátunk titkaival, védenünk kell őt. Minden kapcsolatban lehetnek problémák, viszont fontos, hogy minden esetben a megbocsátás útját válasszuk.

János evangéliumában megfigyelhetjük, hogy Jézus búcsúbeszédében tanítványait barátainak nevezi, ami érdek nélküli bensőséges kapcsolatra utal. A barát mindent tud a másikról, nem titkol el semmit. Jézus mindent közöl, amit az Atyától hallott, nem tekinti szolgálóinak övéit. Az igaz barát életét adja övéiért, Jézus ebben az értelemben mindenki barátja, viszont akkor maradunk meg ebben a bensőséges kapcsolatban, ha az Atya szándékait saját szándékunkká tesszük.

A délutáni program kiscsoportos beszélgetésekkel folytatódott. A foglalkozás során középiskolás diákok fejtették ki Farkas Ervin és Magos Orsolya vezetésével, hogy mit is jelent számukra a barátság. Megvizsgálták a szentírási részek kapcsán, hogy milyen a rossz és a jó barát, mi az, amit meg kell tenni egy baráti kapcsolatban.

A csoportmunka után a résztvevők Magos Gyöngyvér segítségével értékelték a napot és foglalták össze a csoportban elhangzott gondolatokat. A Biblia-nap ünnepélyes szentmisével zárult, melyet Jakubinyi György érsek celebrált a gyulafehérvári székesegyházban.

Forrás: Romkat.ro Fotó: Magos Orsolya, Gál László

**Pénzkezelés a Szentírás tanítása szerint – Biblianap Csíksomlyón** – A Katolikus Magyar Bibliatársulat február 23-án Biblia-napot szervezett „Pénzkezelés a Szentírás tanítása szerint” címmel Székelyudvarhelyen, amelyen közel 40 résztvevő volt. A jelenlévők Kolozsvárról, Székelyudvarhelyről, Marosvásárhelyről és környékéről voltak. A program délelőtt 10 órakor kezdődött és délután 5 órakor ünnepi szentmisével ért véget. A Biblia-nap

előadója Ft. Dr. Oláh Zoltán gyulafehérvári teológiatanár volt, aki lényegre törő és lelkiekben gazdag előadást tartott.

A Biblia-nap a szombatfalvi templom közösségi termében játékokkal kezdődött, amelyet Ugron Éva vezetett. Az interaktív



ismerkedés után Magos Gyöngyvér a Katolikus Magyar Bibliatársulat nevében köszöntötte a jelenlévőket és felkérte Ft. Dr. Oláh Zoltán biblikus tanár urat, hogy tartsa meg előadását. Beszédének tematikája egyrészt a pénz mint fizetőeszköz kialakulástörténete, másrészt pedig – Szentírásos forrásokból kiindulva – az anyagiakkal való sáfárkodás és a materiális eszközök helyes felhasználása, az azokhoz való megfelelő hozzáállás köré szerveződött. Ennek értelmében számtalan példa került terítékre a Szentírás lapjairól, melyeknek részeit ismertetve, az előadó rávilágított azok mélyebb értelmeire és összefüggéseire, hogy azok mind a Biblia történelmi korának, mind napjainknak szemüvegén keresztül értelmezhetőkké váljanak.

Első sorban egy rövid történelmi betekintést nyerhettünk a pénz kezelésébe és használatába, ahhoz, hogy jobban megértsük a Biblia tanítását. A pénz mint olyan Kr.e. a 7. századig nem létezett, mivel az emberek önellátók voltak, és nem volt szükségük a pénzre. Az őskor vége felé és az ókor kezdetén kialakult az árucserre, ami munkamegosztást vont maga után, viszont nehéz volt cserepartnert



találni és nehéz volt az áru értékét egy másikban meghatározni. A cserekereskedelem hátrányainak kiküszöbölésére alakult ki az árupénz, melynek fontos tulajdonságai a következők voltak: értékállóság, oszthatóság, egyneműség, szállíthatóság és hogy mindenki által elfogadott legyen. Példák az árupénzre: só, szarvasmarha, teve, cigaretta (egy későbbi példa: székelyek körében a szilvapálinka). A világ legrégebbi egységesített méretű és súlyú pénzerméit a kis-ázsiai Lüdia területén öntötték Kr. e. a 7. század elejétől kezdve, Kroiszosz lüdiai király idejéből. Ezt a találmányt hamar átvették a görögök, majd később más népek is.

A fentiek alapján elmondhatjuk, hogy a pénz emberi találmány, hasznos a gazdaságban, segíti a kereskedelmet, viszont lehetővé teszi nagy mennyiségű gazdagság felhalmozását is. A pénzt könnyen el is lehet veszíteni, meg lehet hamisítani, lehetővé teszi a csalást.

A történelmi betekintés után jobban megérthetjük, hogy miként viszonyul Jézus a pénzhez. Az első és talán a legfontosabb kijelentése Jézusnak, hogy „Egy szolga sem szolgálhat két úrnak. Nem szolgálhattok az Istennek és a mammonnak” (Lk 16,13). Döntést kell hoznunk, hogy az anyagi élet az, ami irányítja életünket, gondolatainkat, szívünket, tehát, a mammonnak szolgálunk, vagy pedig Istent tesszük az első helyre és ezáltal a mammon az, ami nekünk szolgál. Fontos itt kiemelni a példázatot, amikor Jézust választás elé állítva faggatják, hogy kell-e adózni a császárnak vagy nem; ő pedig rávilágít, hogy amíg a császár képe található a pénzvereten, addig a pénzbeli adózás őt illeti meg, ugyanakkor viszont Istennek kell adoznunk az őt megillető lelkülettel és magatartással. Ezzel Jézus provokatív indíttatású kérdezőit hallgatásra kényszerítette. Ez a példázat egyébként tökéletesen érvényes mai világunkban is, útmutató fáklyaként szolgálva a korrupció tekervényes ösvényeiben, ahol a jó szándékú keresztény gyakorta érthető módon tanácstalanul áll egyfelől a bürokrácia, a társadalmi elvárások és az ebből fakadó kényszermegoldások, másfelől pedig keresztényi integritását megőrizni vágyó lelkülete vívódásai között.

A fent említett és még számos hozzá hasonló szentírási példázat kifejtését és egy gyakorlatiasabb síkra történő „lefordítását” követően a résztvevőknek lehetőségük nyílt kiscsoportokba csatlakozva az

érintett tematikát aktualizálni, emberközelibbé és személyesebbé tenni. Ezekben a csoportokban a résztvevők saját életszemléletüket és tapasztalásaikat oszthatták meg egymással, mely hozzászólások személyes síkú hitelessége a szentírási részek isteni bölcsességével találkozva igencsak gyümölcsöző és léleképítő gondolatokat szült.

Az így kapott lelki kincsek megőrzése és megosztása érdekében a tematikus kiscsoportok vezérgondolatait az ún. plénumban az arra kijelölt csoportfelelősök nyilvánosan is összefoglalták, ezzel is kihangsúlyozva a nap egyik alappölcseletét, miszerint csak az lehet igazán a miénk, amit képesek vagyunk továbbadni embertársainknak, felismerve bennük Istent. Bármit adhatunk testvérünknek, de ha Istent adjuk ezáltal, akkor ennél többet nem adhatunk.

Köszönet a szervezőknek!

Ezt a programot megismételték március 16-án Csíksomlyón a Jakab Antal Tanulmányi Házban.

Magos Orsolya, Szász-Köpeczy István

---

# Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását ki-  
esdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Ta-  
gunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük,  
a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: 2019.  
ápr. 26.: Jn 15,10-11; máj. 10.: Jn 8,12-13; máj. 24.: Jn 17,3-  
4; jún. 07.: Róm 8,27-29; jún. 28.: Gal 5,16-17; júl. 12.: 2  
Kor 1,3-4; júl. 26.: 1 Kor 13,11-13; aug. 09.: Róm 11,33

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból  
bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak áldott,  
békés Húsvéti ünnepet kívánnak, szeretettel  
a Társulat munkatársai!

## ÚJDONSÁGOK

**CSALÁDI BIBLIA** – (A/4-es méret, **Borsos Miklós** grafikáival)  
16.000.- Ft.

**CSALÁDI ARANYBIBLIA** – (A/4-es méret, **bőrkötésben,**  
**Borsos Miklós** grafikáival) 28.000.- Ft.

**SZOLGÁLATOK ÉS SZOLGÁLATTEVŐK AZ ÚJSZÖ-**  
**VETSÉGBEN** – (Bibl. ír. 9., Bibliatársulat, 2018) 1.380.- Ft.

**HANGOS BIBLIA – 1-4. DVD.** – Ára: (4 x 800.- Ft ) 3.200., Ft

Tarjányi Béla: **RÖVID HÉBER NYELVTAN** – Ára: 580.- Ft

Szabó Mária: **GÖRÖG-HÉBER SZÓSZEDET** (174 o.) 2.800.-

## BIBLIAKIADVÁNYAINK

**KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA** *nagyított* (21,5 x 13 cm,  
bordó, kék, zöld kötésben) 3.500.-

**KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA** zsebbiblia (19 x 12 cm,  
bordó, kék, zöld kötésben) 3.200.-

**ÚJSZÖVETSÉG és ZSOLTÁROK** (16x10,5 cm) 1.600.-

**ÚJSZÖVETSÉG [ÖREGBETŰS]** Káldi-Neovulgáta szerint  
(21 x 13 cm, bordó, műbőr kötésben) 2.200.-

**ÚJSZÖVETSÉG ROVÁS ÍRÁSSAL** 2.800.-

**CIGÁNY BIBLIA** Ó- és Újszövetség (Neovulgáta) 2.800.-

**CIGÁNY-MAGYAR ÚJSZÖVETSÉG,** ára: 1800.-

-----  
***Belső egyházi terjesztésben Bibliáink árából  
Bibliaboltunkban 25 % kedvezményt adunk***  
-----

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: [jeromos@biblia-tarsulat.hu](mailto:jeromos@biblia-tarsulat.hu)

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

*[www.biblia-tarsulat.hu](http://www.biblia-tarsulat.hu)*

---

---

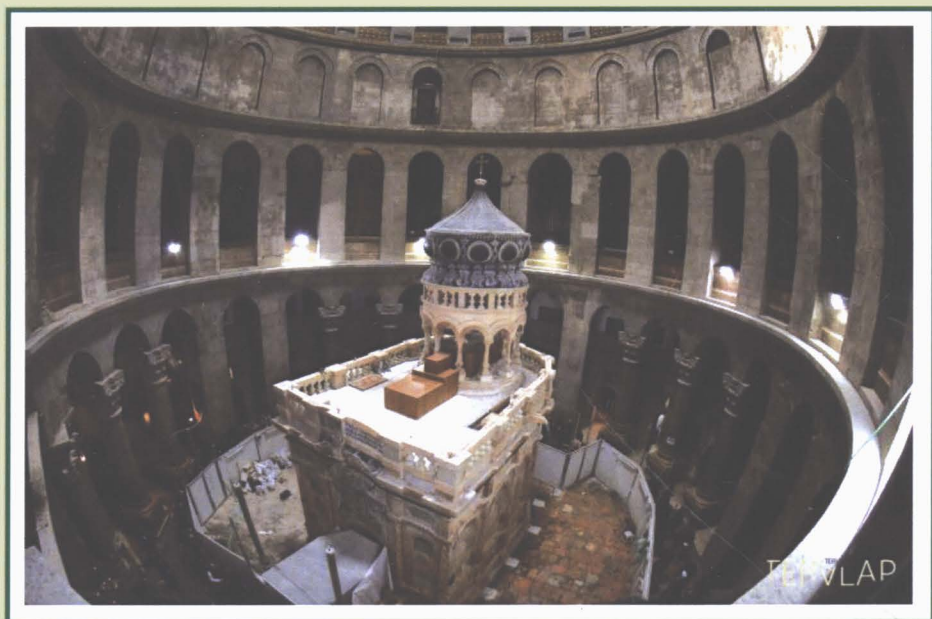
---

# Isten Szava

---

---

*Egy példány ára 250 Ft  
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*



**A Szent Sír kápolna a Szent Sír Bazilikában**

---

---

megmarad örökre

---

---